Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

19 ИЮЛЬ 1967 Й. 2-йил чиқиши. ЧОРШАНБА № 167 (322) БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ОЙНАДАН ТАЙЁРЛАНГАН ХАРИТА

Канаданинг Монреаль шаҳрига юборилган экспонатлар шунчалик кўп ва ранг-барангки, уларни кўриб ижодкорларига қойил қоласан. Ўзбекистондан юборилган экспонатлардан бири Республикамизнинг харитасидир. Бу харита қоғоздан ёки матодан тайёрланган эмас. У бор-йўғи 270 килограмм оғирликка эга. Харита ойнадан тайёрланган. Ундаги шаҳарларнинг номи уч тилда ёзилган. Ёзувлар ёнидаги мис ва бронзадан ишланган белгилар бу шаҳарларнинг саноатини акс эттиради.

Харитани томоша қилувчилар Ўзбекистоннинг бугунги гўзал манзараси ва қиёфаси ҳақида кўп нарсаларни билиб олишади.

Ўлкамиз кўзгуси бўлган бу харитани ижод қилишда ва ишлашда рассомлардан А. Четкаускас, Г. Хуршидов, М. Иванов. В. Кееванцов ва бошқалар меҳнат қилишган.

• • •

МЕҲНАТ ВА ҲОРДИҚ

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети роман-герман факультетининг 4-курс студенти Геннадий Цингагель раҳбарлигидаги 90 студент ўз каникуль кунларини Янгийўлдаги «Халқобод» совхозида ўтказишга қарор қилдилар. Улар совхоздаги сабзавот ва мевалар ҳосилини йиғиштириб олишда ёрдамлашадилар. Меҳнат қилиш билан биргаликда маданий ҳордиқ чиқарадилар. Қишлоқ ёшлари билан турли спорт мусобақаларини ўтказадилар.

«Халқобод» совхози коллективи студент-ёшларнинг меҳнат семестрини ва кўнгилли ҳордиқ чиқаришларини ўз оталиқларига олдилар.

ШАҲАРЛАРАРО СЎЗЛАШИШ ПУНКТИ

Сиз Сергели йўлдош шаҳарчасида яшаяпсиз. Бу ердан туриб мамлакатимизнинг турли бурчакларида яшаётган қариндош — уруғ ва ёр-биродарларингиз билан телефон алоқаси ўрнатса бўладими?

Бу ердаги 102 алоқа бўлимида куни кеча ишга тушган шаҳарлараро сўзлашиш пункти меҳнаткашларга катта қулайлик бўлди. Пунктда бешта телефон ўрнатилган хоналар ишлаб турибди.

Эндиликда Сергелида яшаётган аҳоли шаҳарлараро сўзлашиш пункти орқали бепоён Ватанимизнинг барча ўлкалари билан хоҳлаган вақтларида телефон орқали гаплаша оладилар. Меҳнаткашлар алоқа бўлими ҳузурида очилган шаҳарлараро сўзлашиш пункти ишидан беҳад мамнун бўлмоқдалар.

Шаҳарликлар дастурхонига

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхозининг далаларида 30 гектарлик майдонда янги боғ барпо қилинган эди. Ундаги турли-туман мевали дарахтлар қийғос ҳосилга кирди. Колхоз миришкорлари юбилей йилида пойтахт меҳнаткашларига неча ўнлаб тонналаб олма, шофтоли ва бошқа хил тотли мевалар етказиб берадилар.

Суратда: боғбонлардан Назира Раҳимжонова (чапда) ва Ибодат Маъруфовалар биринчи ҳосилни йиғиб-териб олмоқдалар.

Ҳ. ҲАЙИТМУҲАМЕДОВ фотоси
УзТАГ фотохроникаси.

„СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ" саҳифаларида

● Москвада дўстона визит билан меҳмон бўлиб турган Жазоир Халқ Демократик Республикаси Революцион кенгашининг Раиси, Министрлар Советининг Раиси Хуари Бумиддин ва Ироқ республикасининг Президенти Абдил Раҳмон Ориф 18 июлда ўз ватанларига жўнаб кетдилар.

● 1967 йил 17 июлда Совет Иттифоқида ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-169» учирилди. Йўлдош ичига ТАСС томонидан 1962 йил 16 мартда эълон қилинган программага мувофиқ космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

● Ўзбекистон ССР Халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат планининг 1967 йил биринчи ярмида бажарилиш якунлари тўғрисида, газетада Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармасининг ахбороти берилган.

● 1968 йилда рус пролетар ёзувчиси, Социалистик реализм адабиётининг асосчиси Алексей Максимович Горький туғилган кунга 100 йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР министрлар Совети республика юбилей комиссиясини ташкил қилди.

«ЭКСПО-67»ДА ЎЗБЕКИСТОН

МОНРЕАЛЬ, 18 июль. ТАСС мухбири В. Михайлов хабар беради: Жаҳон виставкаси «Экспо-67»даги Совет павильонида Ўзбекистон ССР куни ўтказилди.

Павильоннинг жуда кўп экспонатлари — Мирзачўлга ҳаёт келтирган жуда катта ирригация иншоотларининг панорамалардан тортиб, шеърият ва нур билан тўлган гўзал миллий кашталар ва сўзаналаргача — серқуёш Ўзбекистон ва унинг меҳнатсевар талантли халқи тўғрисида ҳикоя қилмоқда.

Самарқанд ва Бухоро архитектурасининг ёдгорликларидан қадим замонларнинг ривоятлари эшитилгандек бўлиб турибди... Павильон экспозицияси Ўзбекистоннинг ўтмиши ва ҳозирги аҳволи билан таништириб, асрий қолоқлик ва зулмдан халос қилган социализм шароитида Ўзбекистон қиёфаси нақадар тез ўзгарганлигини кўрсатмоқда. Буни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси, Ўзбекистон куни байрамига келган республика делегациясининг бошлиғи Ё. С. Насриддинова павильонни кўриш учун келганларга атаб телевидение орқали кўрсатилган ва эшиттирилган нутқида уқтириб ўтди. «Босиб ўтилган йўлга қайрилиб қараб ва Ўзбекистоннинг кечаги куни билан бугунги кунини таққослаб ҳақли равишда шуни айтиш мумкинки, деди ўртоқ Насриддинова, ўлкамизда қилинган ўзгаришларнинг миқёслари жиҳатидан Советлар ҳокимиятининг 50 йили асрларга тенг. Октябрь революциясининг ғалабаси билан ўзбек халқи чинакам эркинликни, тенгликни, миллий Совет давлатини қўлга киритди. Ўз мамлакатининг хўжайини бўлиб қолди. СССР халқларининг қардошлик оиласида қувноқ ва бахтли ҳаёт қуриш учун ҳамма имкониятларни олди ва бир авлод умри давомида шундай чўққиларга эришдики, бутун жаҳон буни кўриб ҳайратда қолмоқда».

Мана шу байрам куни СССРнинг улуғвор павильони тепасида эрта саҳардан бошлаб Ўзбекистон республикасининг байроғи тантанали кўтарилди. Шу пайтдан то кечқурун павильон ёпилгунча, одамлар оқими тўхтамай келиб турди. Ўзбекистон байрамида бир неча ўн минг киши меҳмон бўлди. Уларни ўзбек миллий кийимларидаги мезбонлар кутиб олди, республика музикаси ва қўшиқлари радио ва телевидение орқали эшиттирилиб турди. Ўзбек кинематографчилари яратган ҳужжатли фильмлар республиканинг маданияти ва экономикаси билан, донгдор кишилари билан таништирди. Павильон киоскаларида хилма-хил ўзбек сувенирлари ва китобларини кўриш мумкин. «Ўзбекистон тўғрисида нималарни биласиз?» деган телевикторинада 200 дан кўпроқ киши қатнашди.

Ўзбек санъат усталарининг концертлари жуда зўр муваффақият билан ўтди. Бу концертларда Совет Иттифоқи халқ артистлари Ҳалима Носирова, Саодат Қобилова, Галия Измайлова, республика халқ артистлари Клара Жондарбекова ва Ботир Зокиров, республикада хизмат кўрсатган артистлар Б. Мавлонов ва С. Беньяминов, шунингдек «Баҳор» ансамблининг раққосалари ва созандалари қатнашди.

Ўзбекистон ССР кунининг охирида республика вакиллари шарафига катта қабул маросими ўтказилди.

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА

СССР Ташқи ишлар министрлиги Хитой Халқ Республикасининг Москвадаги элчихонасига қуйидаги мазмунда нота йўллади.

«Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрлиги СССРнинг Пекиндаги элчихонасига шу йил 24 июнда юборган нотасида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукумати, Корея Халқ Демократик Республикаси ҳукумати ва Хитой Халқ Республикаси ҳукумати ўртасида денгизда офатга учраган одамлар ҳаётини қутқариб қолиш ҳамда кемалар ва самолётларга ёрдам кўрсатиш борасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида 1956 йил 3 июлда тузилган битим»нинг «амал қилиш муддатини узайтиришни Хитой Халқ Республикаси ҳукумати кераксиз деб ҳисоблайди», бинобарин, бу шартнома «1968 йил 1 январдан бошлаб ўз кучини йўқотади дебди.

Мазкур битимнинг амал қилиш муддатини тўхтатиш тўғрисида Хитой Халқ Республикаси Ташқи ишлар министрлигининг мана шу айтганлари Хитой томони давлат йўли билан қилинаётган алоқаларни чеклаш йўлини давом эттиришга интилаётганлигини, ҳатто офатга учраган одамлар ҳаётини қутқариб қолиш ҳамда кемалар ва самолётларга ёрдам кўрсатиш сингари мана шундай инсонпарварлик ишида ҳамкорлик қилишни давом эттиришни истамаганлигини кўрсатиб турибди.

Шундай қилиб, Хитой томонининг бу қадами у ўзининг бузғунчилик йўлини давом эттириб, социалистик мамлакатларнинг давлатлараро муносабатларини тўхтатиш йўлига тобора кўпроқ кириб бораётир, деган хулосани яна бир марта таъкидламоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси афсуслантирмаслиги мумкин эмас, албатта».

• • •

КУТУБХОНА ХОДИМЛАРИГА ЁРДАМ

Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат кутубхонаси чинакам билим хазинасига айланган. Кутубхона орқали республикамиздаги жуда кўп қироатхоналар иш тажрибалари кенг оммалаштирилади. Бу борада, айниқса билим хазинасининг илмий-методик бўлими илғор тажрибалар маркази бўлиб қолди. Кутубхоналарга методик раҳбарлик ва амалий ёрдам кўрсатишда бир мунча ишларни амалга оширди. Бўлим томонидан нашр этилаётган қўлланмаларни ҳар бир кутубхонада учратиш мумкин.

Яқинда «Октябрь ва китоб пропагандаси» номли қўлланма босилиб чиқди.

Улуғ Октябрь революциясининг шонли ярим асрлик тўйи олдидан жойларда ўтказилаётган китобхонлар илмий конференцияларида мазкур қўлланмада илгари сурилган йўл-йўриқлар асосий программа бўлиб хизмат қилмоқда.

Кутубхона ходимларига ёрдам тариқасида ўтказилаётган семинарлар, амалий машғулотларга ҳам бўлим бошчилик қиляпти. Юбилей олдидан фақат Тошкентдаги кутубхоналарнинг ўзидагина 50 га яқин шундай тадбирлар ўтказилди.

САНЪАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

БАЛЕТ МУҲОКАМАСИ

Ўзбекистон композиторлари уйида яқинда ўтказилган асарларни тинглаш кечасида истеъдодли композитор Матниёз Юсуповнинг янги балети муҳокама қилинди. Музика шинавандалари бу композиторнинг «Хоразм қўшиғи» операсини қизғин кутиб олган эдилар. Янги балет асари ҳам кунт билан ёзилганлиги композиторлар томонидан қайд қилиб ўтилди.

«Гулсанам» номли янги балетда бахтиёр ўзбек совет хотин-қизларининг эркин ҳаёти тараннум этилади. Композитор асар учун жуда жозибали куйлар танлаган. Ария ва дуэтлар завқ билан ижро этилади.

Ҳозир янги балет музикаси оркестровка қилинмоқда.

«ТАНОВАР» БАЛЕТИ

Ўзбекистон ССР халқ артисти профессор А. Ф. Козловский жуда кўп ёқимли музика асарларининг муаллифидир. Атоқли композитор яратган «Улуғбек» номли тарихий темадаги опера Алишер Навоий номидаги опера ва балет театри репертуаридан мустаҳкам ўрин олди.

Композитор кейинги бир-икки йил ичида балет асари устида ижодий иш олиб борди. Бу янги саҳна асари ўзбек хотин-қизлари орасидан етишиб чиққан ажойиб санъаткор Нурхонга бағишланади.

Яқинда асар ёзиб тугатилди. Драматург К. Яшин либреттоси асосида ёзилган бу балетни композитор «Тановар» деб номлади.

Асар музикасини тинглаган киши ўзбек халқ куйи «Тановар» балетининг асосий лейтмотивини ташкил этганлигининг шоҳиди бўлади. Балет музикаси лирик йўсинда янграйди.

Янги балет яқин орада А. Навоий номли опера ва балет театри репертуаридан ўрин олади.

ЯНГИ МАВСУМ СПЕКТАКЛЛАРИ

Муқимий номли музикали драма ва комедия театри янги мавсумда ўз томошабинларига бир қатор янги спектакллар тақдим этади.

Ёзувчи М. Исмоилийнинг «Фарғона тонг отгунча» номли романи кенг китобхонларга манзур бўлган эди. Яқин орада бу асар саҳна юзини кўради. «Фарғона тонг отгунча» драма музикасини композитор Д. Соатқулов ёзди.

Шекспирнинг «12-кеча» комедияси ҳам саҳналаштирилади. «Муқимий» спектаклини яна қайта кўрсатиш устида қизғин иш олиб борилмоқда.

КУЛГИ КЕЧАСИ

Ленин комсомоли боғи маъмурияти пойтахтимиз меҳнаткашларининг бўш вақтлари ва дам олиш кунларини кўнгилли ва мазмунли ўтиши учун турли темаларда қизиқарли дам олиш кечалари ташкил этмоқда.

Куни-кеча сўлим боғнинг кураш майдонида: «Табассум ҳамроҳингиз бўлсин» деган темада кулги кечаси бўлиб ўтди.

Кеча программасида интермедия ва миниатюралар, аския ва ҳажвий ҳикоялар, лапарлар айниқса авжига минди.

Наманган шаҳар боғининг дорбозлари кеча қатнашчиларига ўз санъатларини намойиш қилдилар.

Ленин комсомоли маданият ва истироҳат боғининг «Лола» ашула ва рақс ансамбли концерт қўйиб берди.

Кулги кечаси катта мушакбозлик билан тугади.

Район партия хўжалиги активи

Кеча Октябрь район партия комитетининг катта залида райондаги партия-хўжалик активларининг йиғилиши бўлди.

Актив йиғилишида район партия ташкилотларининг совет ёшларини ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш соҳасидаги вазифалари ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

Актив йиғилишда сўзга чиққан ўртоқлар район ёшларини ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш юзасидан олиб борилган ва амалга оширилаётган ишлар ҳақида сўзладилар. Кўриб чиқилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

ОРДЕНЛИ БИЛИМ ЎЧОҒИ

Шу кунларда шаҳардаги 31-профессионал техника билим юртида сокинлик ҳукмрон. Синф хоналари, коридорлар, ҳовлида ёш йигит-қизларнинг қизғин баҳслари, қаҳ-қаҳалари эшитилмайди. Фақат ўқитувчилар хонасининг деразалари очиқ. Илмий бўлим мудири Анатолий Тимофеевич Конарев янги аттестатларни кўздан кечираётир. Мана, улардан иккитаси. Ҳайдар Бектемиров билан Геннадий Курятников номига берилган. Аттестатлардан кўрсатилган предметлар қаторига аъло баҳолар ёзилган. Балли йигитлар! Мактаб бу йил муносиб ўқувчиларни тайёрлапти. 619 ўқувчи тепловозларни ремонт қилувчи слесарлик, темирчилик, қолипчилик, машинист ёрдамчиси деган касбларни ўргандилар.

Мактаб директори Мамат Расулович Ризаев ўзида йўқ хурсанд.

— СССР Олий Совети Президиумининг Фармони қалбларимизни тўлқинлантириб юборди. Мактабимизнинг Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланиши педагогларга, ўқувчиларга кўрсатилган катта ишончдир.

Мактаб Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти заводи ҳузурида вояга етган билим ўчоғидир. Мактаб коллективи таълим-тарбияни яхшилаш, лабораторияларни янги техника билан жиҳозлаш, кутубхоналарни техник адабиётлар билан таъминлаш борасида тинмай ҳаракат қилиб келмоқда.

Яқинда Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти заводининг коллективи сафига 330 киши қўшилди. Булар шу мактабнинг талабаларидир. Мактаб ўқитувчиларининг қарийб ярми шу билим ўчоғида тарбияланган. 1-ранг капитани П. П. Деменьтев, инженер подполковник А. Д. Кузьмин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети транспорт ва алоқа бўлимининг мудири Д. И. Мангельдин, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Қодиров, тепловоз депосининг машинисти Т. Хўжаев, Октябрь революцияси номли завод ветерани, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Н. Немудров ва бошқа жуда ажойиб кишилар шонли меҳнат йўлини босиб ўтдилар.

Тошкентдаги энг кекса билим ўчоқларидан бири бўлган бу мактаб бой тарихга эга. У 1921 йилда қизил шарқликлар устахонаси базасида ташкил этилди. Туркистон комсомоли Марказий Комитетининг йўлланмаси билан ёшлар бу мактабга йўл олдилар.

1967 йили мактаб учун жуда ҳам қувончли йил бўлмоқда. Ўқувчилар Польша республикасининг Люблин областидаги Плулова шаҳари профессионал техника мактаби билан алоқа ўрнатдилар. Ўқувчилар ташаббуси билан Совет-Польша дўстлиги музейи ташкил этилди. Бу йил мактаб яна 315 ўқувчига қучоқ очади.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ XI ЧАҚИРИҚ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА.

БИЛДИРИШ

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг III сессияси 25 июль соат 9 да Октябрь район партия комитетининг мажлислар залида (Навоий кўчаси, 11 уй) чақирилади.

Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети III сессия кун тартибига қуйидаги масалаларни киритди.

1. Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш тадбирларининг бажарилиши тўғрисида.
2. Сайловчиларнинг Ўзбекистон ССР Олий Совети, Тошкент шаҳар ва район Советлари депутатларига берган наказлари тўғрисида.
3. Тошкент шаҳрида ободонлаштириш, санитария ва жамоат тартибини сақлаш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида.

ДЕПУТАТЛАР 1967 ЙИЛ, 25 ИЮЛЬ СОАТ 8 ДА ЎША ЕРДА ҲИСОБГА ОЛИНАДИЛАР.

Бокудаги кулолчилик заводи ҳар хил кўвалар, кўзни қамаштирувчи рангдаги турли-туман идиш-товоқлар ишлаб чиқаради. Корхона маҳсулотлари шу кунларда Монреалдаги халқаро виставкада намойиш қилинаётир.

Суратда: корхона цехидаги иш процессини кўриб турибсиз.

Ю. РАХИЛ фотоси ТАСС фотохроникаси.

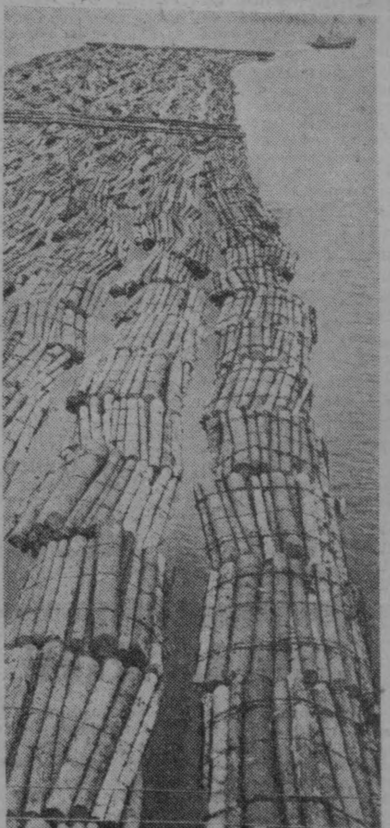

Ярославль области. Юбилей йили навигациясига Пошехон ёғоч оқизиш рейдининг ишчилари зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Улар Пошехон ва Октябрь ўрмон хўжаликлари тайёрлаган 300 минг кубометрга яқин ёғочни Горький, Ярославль, Кострома, Рибинск, Кинешма қурувчиларига, Балахна ёғоч тайёрловчиларига етказиб берадилар.

Суратда: Согожа дарёсида ёғочлар карвони. Бу ёғочлар Рибинск денгизидаги Рибинск қурувчиларига етказиб берилади.

И. ДИНИН фотоси
ТАСС фотохроникаси

БОКУ. Университетнинг ҳисоблаш марказида. Электронинтерпретатор олдида техник Елена Баширина. Ҳисоблаш маркази республика машина сано ати корхоналарида моддий техника таминотини планлаштиришда, илмий техникавий, статистик ва иқтисодий масалаларни ҳал қилишда муҳим омиллардан ҳисобланади.

Ю. Рахил фотоси. ТАСС фотохроникаси.

РЕВОЛЮЦИОН ШОН-ШУҲРАТ МУЗЕЙИ

РЕВОЛЮЦИЯ МУЗЕЙИДАН РЕПОРТАЖ

Москванинг қоқ марказида Горький ва Пушкин кўчалари туташган жойдаги майдонда оқ тошдан ясалган данғиллама уй қад кўтариб турибди. Унга кираверишда содда, аммо тантанавор янгровчи қуйидаги «СССР Давлат революция музейи» деган сўзларни ўқийсиз.

Шундай қилиб мамлакатимиз халқлари революцион шон-шуҳрати ёдгорлиги ҳақидаги репортажимизни бошлаймиз. XVIII аср архитектураси услубида қурилган бу бинонинг тақдири қизиқарлидир. Аввал бошда бу бино рус шоири Херасков ихтиёрида бўлган. Ундан кейин граф Разумовский уйга эгалик қилиб, бу ерда москвалик дворянларнинг «инглиз клуби»га асос солган. Бу шундай машҳур бино бўлганки, у ҳақда Пушкин ва Толстой ўз асарларида ёзиб қолдирганлар.

Революция қуюни чириган чоризм режимини супуриб ташлади. Тарих мустабид ҳокимлик ва ҳуқуқсизлик устидан ўз ҳукмини чиқарди. Эндиликда қадимий, ҳаммаёққа донғи кетган бу бинонинг эшиклари барчага баравар очиқдир. Турли миллатдаги, ёшдаги, касбдаги кишилар оқими узлуксиз келиб турибди. Уларнинг ҳаммаси Улуғ Ленин партиясига ўз ҳурмат ва садоқатларини билдирмоқдалар. Ҳа, революция музейи — бу жонли Ленин тимсолидир.

Ишчилар синфи дастлабки яширин ячейкалар ва йиғинлар, маёвка ва стачкаларда, самодержавие билан бўлган тўқнашувларда революцион курашлар оловида кундан-кун мустаҳкамлана ва тоблана борди. Большевиклар партияси ва доҳий Ленин раҳбарлик қилган Октябрь ғалабасига эришишда пролетариат оғир ва машаққатли кунларни бошидан кечирди. Бу машаққатли йўллар Сибирь сургунлари орқали, Петропавловск зиндонидаги азоблар орқали ўтди.

Мана бир группа мактаб ўқувчилари ҳайкалтарош Г. Школский ясаган «Боскичда» номли ҳайкал ёнида жим туриб қолдилар. Самодержавиега қарши тикка борган революционернинг иродаси қатъий. Унинг боши мағрур кўтарилган. Унинг кўзларида ўз ишининг ғалабасига бўлган ишонч порлаб турибди.

...25 октябрь кечқурун революцион Петроградни «Аврора» крейсерининг тўп овозлари ларзага келтирди. Рус самодержавиесининг сўнгги қалъаси қулади. Авроралан чиққан тўплар садоси Қишки саройга қилинадиган ҳужумдан хабар берарди. Сарой майдони жанг майдонига айланди. Шу билан рус самодержавиеси ва буржуазиясининг сўнгги ишонч қалъаси таслим бўлди. Ана шу дақиқадан бошлаб пролетариат ўз тақдирининг хўжайини бўлиб олди. Бу ерда ана шу қаҳрамонлик намуналари ҳақидаги асарлар ҳам қўйилган.

Октябрь ғалаба қозонди, аммо революциянинг ёвуз душманлари тинч ётмади. Реакциянинг қора кучлари ёш Совет республикасини бешигидаёқ бўғиб ўлдиришга отландилар. Зал бўйлаб сайр қилар экансиз, унинг экспонатларида дунёда биринчи социалистик мамлакат қурган совет халқларининг ўша даврдаги машаққатларини ифодаловчи асарларни кўрасиз. Советлар Республикаси Деникин, Колчак, Юденич ва Врангель каби оқ гвардиячилар ва интервентларга қарши мардона кураш олиб борди ҳамда ўз озодлигини сақлаб қолди. Бу — Совет ҳокимиятининг тарихий ғалабаси бўлди.

Революциянинг акс-садоси! Бу садо Сибирда, Поволжье, Закавказье, Туркистон ва Узоқ Шарқда янгради. Октябрь алангасининг машъаллари собиқ Россия империясининг энг чекка ўлкаларида яшовчи халқлар қўлида ҳам порлади. Туркистон овулларидан бирида чоризмга қарши қўзғолон қатнашчиларининг ноёб фотосурати. Бундай воқеалар тасвирланган суратлар бир нечтагина бўлса ҳам, улар улкан ҳаракатнинг тасвиридир.

Совет ҳокимиятининг тантанавор қадами қадимий Ўрта Осиё ерларига ҳам етиб келди. Асрлар бўйи бойларга тиз чўкиб келган деҳқонлар қаддиларини ростлаб олдилар, кўкракларини тўлдириб эркин нафас олдилар. Ана шунда деҳқоннинг юзида биринчи бор табассум пайдо бўлди. Совет ҳокимияти уларга ердан, сувдан, иш қуролидан абадий фойдаланиш ҳуқуқини берди. Ана шулар ҳақида ҳикоя қилувчи фотосуратлар билан бир қаторда дастлабки тузилган коллектив хўжаликлар, феодалларнинг ерлари тортиб олинганлиги ҳақидаги ҳужжатлар ҳам қўйилган. Шу муносабат билан «Правда Востока» газетаси ўзининг 1926 йил 8 февраль сонида қуйидагиларни ёзади: «Бу коллектив хўжаликлар яқин келажакда фарғоналик деҳқонлар учун тажриба намунаси мактабигина бўлиб қолмай, балки шу билан бирга бошқа кўпчиликларнинг ҳам ҳаваси келадиган яхши мисол бўлиб қолишига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ».

Асрлар бўйи чор девор ичида, диний ва ҳуқуқсизлик азоб уқубатларида кун кечирган Ўрта осиёлик хотин-қизлар ҳам янги ҳаётга ҳавас қўя бошладилар. Ана шулар ҳақида ҳикоя қилувчи стенд олдида киши беихтиёр тўхтаб қолади. Поёнсиз қумлик чўллар. Шу қумлар океанида яккаю-ягона ўтов, аммо ана шу ўтовда ҳаёт қайнамоқда. Юзидан чачвонини олиб ташлаган аёл ўз ҳаётида биринчи бор қўлига «Алифбе» ушлабди.

Бу залларда советлар мамлакатининг ДнепроГЭС, Магнитка, Турксиб темир йўли, Катта Фарғона канали қурилишларидан тортиб то космосга қўйилган қадамгача, судраб юрувчи пулемёт ва омочдан қитъалараро ракета ва пахта далаларидаги «зангори кема»ларгача, «алифбе»дан фаннинг юқори чўққисигача, 1941 йилнинг даҳшатли июнидан то 1945 йил май ойидаги ғалабагача босиб ўтган йўлларини кўриш мумкин.

Революция музейи — унутилмас ёдгорликлар сақланадиган ҳақиқий хазинадир. Бу ерда Лениннинг ва унинг яқин сафдошлари Дзержинский, Свердлов, Киров, Куйбишев, Калинин, Оржоникидзе, Шаумян, Крупская, Стасова ва бошқа жуда кўп кишиларнинг ноёб фотосуратларини учратасиз. Музейга қўйилган ҳамма экспонатлар ҳақида бир репортажда тўла ҳикоя қилиб бўлмайди, албатта. Чунки, уларнинг сони бир миллиондан ортиқдир. Биз улардан баъзи бирларинигина айтишимиз мумкин. Ойна остида большевик аёл Землячкага тегишли кўзгунинг синиқлари ётибди. Ана шу кўзгу орасида у яшириб суратда чет элдан В. И. Ленин қўли билан ёзилган «Партияга мурожаат»ни олиб келган. Бу ҳужжат РСДРПнинг 1904 йил августда Женевада бўлиб ўтган кенгашида РСДРПнинг 22 аъзоси томонидан маъқулланган.

Музейда путиловчи ишчи Горбуновнинг ишхонадан берилган ҳужжати сақланмоқда. Горбунов жонажон Ильични дафн этиш маросимида ана шу ҳужжатга: «Ишчилар синфи ишига, ўз халқим ва партиям ишига доимо садоқат билан хизмат этаман», деб ёзиб қўйган. Ана шу қасамга Горбунов ҳаётининг охиригача содиқ бўлди. Донг таратган Киров номли завод коллективи бу билан ҳақли равишда фахрланади.

Экспонатлар қаторидан Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитети Президиумининг аъзоси Жаҳон Обидованинг аъзолик билети ўрин олган. Бу билетни ўзбекларнинг биринчи президенти Йўлдош Охунбобоев ёзган.

— Музейимиз тарихи, — деб ҳикоя қилади унинг директори А. И. Толстихина, — 1924 йилдан бошланган. — Ўша пайтда бу музей партия X съездига бағишлаб очилган кичик бир виставка эди, холос. Эндиликда музей революция шон-шуҳратлари сақланадиган энг бой ва бирдан-бир хазина бўлиб қолди. 52 та залнинг ҳар бирига совет халқи меҳнати ва ғалабаларининг бир қисминигина ҳикоя қилувчи экспонатлар қўйилган.

— Совет давлатига асос солинганлигининг 50 йиллигига атаб жуда катта ишлар қилишимиз керак. Музей экспозициялари Октябрь революциясини тайёрлаш ва унинг ғалабасини қандай амалга оширилганлиги ҳамда совет жамоатчилиги ҳақида чуқур ҳикоя қилиб бериши керак. Биз Советлар мамлакати тарихининг ҳамма босқичларига оид эски экспозицияларни такомиллаштиришимиз ва янгиларини яратишимиз керак. Музей совет халқларини партиямизнинг революцион традициялари руҳида тарбиялаш ишида муҳим роль ўйнайдиган кенг виставка тармоқларини ташкил этади. Марказий экспозиция «Партия — йўлбошчимиз», деб номланади. Бу экспозиция халқимизни Октябрь революцияси ғалабасига эриштирган маркс-ленинча партиянинг ташкил топиши ҳақида ҳикоя қилади.

Хотиралар ёзиб қолдирилган дафтарни варақлар экансиз, революция музейи кўплаб кишилар келиб турадиган зиёратгоҳ эканлигининг гувоҳи бўласиз. Унда Марсель Кашен ва Морис Торез, Вильгельм Пик ва Пальмиро Тольятти халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг таниқли арбоблари, жаҳон коммунистлари улкан армиясининг вакиллари ўз хотираларини ёзиб қолдирганлар.

Бизнинг бугунги ажойиб порлоқ кунимизни яратган ва эртаги истиқболимиз ҳақида қайғурган аждодларимизга чуқур миннатдорчилик билан СССР революция давлат музейидан қайтдик. Мамлакатимиз халқлари Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини нишонлаш арафасида турган шу кунларда музей Ватанимиз пойтахтига меҳмон бўлиб келувчи совет кишиларининг ҳақиқий зиёратгоҳига айланган. Бу ерга одамларнинг кўплаб келишлари ҳақида гувоҳлик берадиган қуйидаги рақамни мисол келтириш кифоядир. Музей вужудга келган 1924 йилдан буён ўтган давр мобайнида унинг экспонатларини 22 миллион киши томоша қилган.

Улуғ Октябрга шон-шарафлар! СССР Давлат революция музейи транспарантига битиб қўйилган бу сўзларни бу ерга келувчи ҳар бир киши такрорламоқда.

Улуғ Октябрга шон-шарафлар!

М. ЖАЛОЛОВ.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

ШАРАФЛИ БУРЧИМИЗ

Район Совети ижроия комитетига қачон кирсангиз, ҳамма иш билан банд бўлади. Меҳнаткашлар истаклари, мулоҳазалари ва шикоятлари билан келадилар. Биров шахсий илтимос билан келса, биров жамоатчилик топшириғини адо этиш истагида келади. Ана шу кишиларга оқилона маслаҳат бериш, уларнинг истакларига пешвоз чиқиш бизнинг энг муҳим вазифамиздир.

Москвалик қурувчилар Чилонзордаги ўзлари мўлжаллаган биноларни қуриб бўлиб, ҳозирги вақтда бизнинг районимизда бунёдкорлик иши олиб бормоқдалар. Бу ерда «Марказ-1» ва «Марказ-2» микрорайонлари қад кўтаради. Алексей Толстой, Гоголь, Крилов, Пушкин ва 1 Май кўчаларидаги турар жойларнинг кўпчилиги шу муносабат билан бузиб ташланди. Бу вазифани амалга оширгунча биз кўпгина қийинчиликларга дуч келдик. Бир томондан бинокорларга қурилиш майдони очиб беришимиз лозим бўлса, иккинчи томондан кишиларни бу жойдан кўчириш лозим эди. Албатта, кишилар ўзлари кўп йиллардан буён яшаб келаётган иссиқ гўшаларидан кўчгилари келмасди. Бунинг учун биз кишиларга янада фаровонроқ шароитлар яратилиб берилишини тушунтирдик.

Район ижроия комитетининг қарори билан тезда аҳолини кўчириш юзасидан икки группа тузилди. Биз кишиларнинг «мен кўчишга розиман» деб келишларини кутиб турмай, уларнинг ҳузурига бордик. Шу кунларда ижроком раиси М. Хўжаевни ҳам, бошқа ходимларни ҳам бевосита кишилар ҳузурида кўришимиз мумкин эди.

Аҳоли бизга кўчирилиш муносабати билан ўзининг турли талаб ва истакларини қўярди. Шу талаблар бажарилмагунча уларни кўчириб бўлмасди. Шунинг учун ҳам райижроком имконияти борича уларнинг истакларини қондирди. Натижада қисқа муддат ичида бўлажак «Марказ-1» ва «Марказ-2» микрорайонлари территориясидан 1762 оила кўчирилди. Орадан кўп ўтмай бу жойларда янги турар жой бинолари, мактаблар, боғчаси ва яслилари, истироҳатгоҳлар барпо бўлади.

Шу йилнинг 29 апрелида соат 9 ларда район Совет ижроия комитетининг раиси ўртоқ Хўжаевнинг ҳузурига чеҳраларида ташвиш кезган кишилар тўпланишди. Булар депутатлар, корхона раҳбарлари ва район жамоатчилари эди. Кучли ёмғир ёғиши натижасида районимиздаги олдин ҳам зилзиладан шикастланган кўпгина турар жойлар яшашга ноқулай бўлиб қолиб, кўпгина оилаларни янги квартираларга кўчириш, ёки моддий ёрдам кўрсатиш лозим эди. Шу куниёқ Ўзбекистон КП район комитетининг секретари А. А. Шчербаков бошчилигида ва райижроком ходимларидан иборат штаб тузилди. Штабга 24 киши кирди. Штаб уч кишилик саккиз группага бўлиниб, ҳар бир группа ташвишли аҳвол рўй берган жойларга жўнаб кетди. Жойлари қаттиқ зарар кўрган оилалар ўша куннинг ўзидаёқ Чилонзор массиви ва 4-турар жой шаҳарчасидан квартира олди.

Ўша куни тун соат 2 ларга қадар зарар кўрган оилаларнинг ҳаммаси кўчириб бўлинди. Шундагина район ижроия комитетининг оператив группалари кўнгиллари хотиржам топиб, уйларга қайтдилар.

Биз халқимизнинг хизматкоримиз. Партия коммунистик келажак йўлида нимани буюрса, бажаришга ҳамиша тайёрмиз. Биз кун сайин меҳнаткашлар билан алоқаларимизни тобора мустаҳкамлаб, уларнинг истак ва талабларига доимо пешвоз чиқишга ҳаракат қилмоқдамиз. Ўз бурчимизни ҳам ана шундан иборат деб биламиз.

А. МУИНОВ,
Меҳнаткашлар депутатлари Куйбишев район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари.

Ёғ-мой комбинатида маргарин цехи ишга туширилди. Бу корхона енгил саноатдаги энг янги техника билан жиҳозланган. Янги техникани эса асосан ёшлар бошқаришмоқда.

Суратда: илғор ғилофловчи-оператор Маҳмуда Қодирхўжаева автомат линиясининг ишини кузатмоқда.

Д. Муқсинов фотоси.

СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

КЕЛАЖАККА НАЗАР

«Узбексельмаш»чилар тайёрлаётган маҳсулотлар фақат республикамиздагина эмас, балки бутун иттифоқимизда, чет элларда ҳам машҳурдир. Завод ўз маҳсулотларини Куба, Болгария, Жазоир, Эрон, Уганда ва бошқа кўплаб мамлакатларга ҳам юбормоқда. Ана шу жойлардан корхона адресига келаётган хатлар миннатдорчилик ҳисларибилан тўлиб тошгандир.

Корхона меҳнат билан босиб ўтган йилларни таққосласак, сира бир-бирига ўхшамайди. Ҳар йили меҳнатни ташкил қилиш ёки янги техникани жорий этиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ёки янги технологияга кўчиш соҳасида албатта бирор янгилик рўй беради. Бу йил янги ишлаб чиқариш корпуси қад кўтарса келаси йил янги цех ишга тушади. Коллектив ҳаётида катта ўзгаришлар содир бўлади. Корхонада кўп йиллар ишлаб бирор кекса мастер пенсияга чиқса, унинг ўрнига бошқа бир ўспирин йигит келади. Завод ҳаёти ана шунақа. Доим ўсиш, ўзгариш, тараққиёт мавж уради бу ерда.

Завод партия комитетининг сардори Станислав Александрович Свистунов корхонанинг келажаги ҳақида ғурурланиб гапиради.

— Гапнинг қисқаси, қиладиган ишларимиз жуда кўп, — дейди у. — Янги ишлаб чиқариш корпусларини қуриб битказишимиз, айрим цехларни автоматлаштиришимиз керак. Айниқса меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бош вазифамиздир. Заводимизда бу масала билан шуғулланувчи махсус бўлим бор. Ана шу бўлимимиз ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, фан ва илғор тажриба эришган ютуқларни кенг жорий қилиш масалалари билан шуғулланяпти. Дастлабки қадамларимиз дуруст натижалар беряпти. Бу ишларни амалга ошириш учун курашда корхона коммунистлари етакчи роль ўйнамоқдалар.

Корхона коллективи юбилей йилида ҳам яхши меҳнат қиляпти. Машинасозлар 1967 йилда бир қанча янги маҳсулотларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш билан бир қаторда меҳнат унумдорлигини ошириш, янги техникани жорий қилиш соҳасида ҳам дадил қадам қўймоқдалар. Корхона мутахассислари, ихтирочи ва рационализаторлари пахтачилик бўйича давлат конструкторлик бюроси билан ҳамкорликда чигит экиш, кўрак чувиш ҳамда тўкилган пахтани теришга мўлжалланган машиналарнинг янги энг мукаммал хиллари устида ишламоқдалар. Ана шу янги машиналарнинг дастлабкилари колхоз ва совхозларда синаб кўрилиб, пахтакорларимизнинг ижобий баҳосини олмоқда. Шуниси қувончлики, завод ишлаб чиқараётган СТХ-4Б сеялкаси, УПХ-1,5Б кўрак чувиш машинаси ҳамда ПХН-1,2, ПХН-1,8 подборшчиклари Монреалда ўтказилаётган халқаро виставкада яхши баҳо олмоқда.

«Узбексельмаш» заводида романтиклар, изловчилар, яратувчилар жуда кўп. Масалан, 2-цехдан Тўрахон Ҳасанов, Раҳим Ботиров, 4-цехдан Тўра Нурмуҳамедов, Мирвали Нуралиев, лаборатория ходими Турсуной Нурматова каби коммунистлар ҳақида қанча гапирсанг шунча оз. Уларнинг қайсиниси билан гаплашманг, ўзининг шахсий ишлари ҳақида оғиз очмаса ҳам, корхонанинг келажаги, дўстлари, коллективдаги ажойиб ихтирочилар, ишлаб чиқариш новаторлари ҳақида ҳаяжонланиб гапиради.

Корхона беш кунлик иш ҳафтасига ўтишга тайёргарлик кўраётган шу дамларда цехларда, участка ва бригадаларда клуб ва қизил бурчакларда, ишчи ётоқхоналарида тарбиявий ишлар қизитиб юборилди. Чунки беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш коллектив аъзоларидан зўр уюшқоқликни, меҳнат интизомига тўла риоя қилишни, юксак даражада билимдон ва тажрибали бўлишни талаб қилади.

Заводда нимаики яхши нарса амалга ошмасин, қандай муваффақият қўлга киритилмасин, буларга оташқалб коммунистлар, корхона жамоат ташкилотлари тарбиялаган ва меҳнатда синалган ҳамда чиниққан ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик етакчи роль ўйнаяпти.

Н. УЛУҒЖОНОВ.

Тошкент экскаватор заводи қошида технология бўлими ишлаб турибди. Бу ерда кўпгина ёш мутахассислар ишлаб чиқаришнинг муҳим масалаларини ўрганадилар.

Суратда: инженер-конструктор Евгений Зопов капировкачи Галина Степановага токарлик мосламалари ишини тушунтирмоқда.

Л. Глауберзон фотоси.

ХИЗМАТДАН ФАРОҒАТГА

Отани Тошкент темир йўлида ҳамма ҳурмат қилади. Салкам 40 йил йўловчилар хизматида бўлиш ҳазил гапми!

Кеча Тошкент вокзалининг қизил бурчагига кўпгина одамлар йиғилди. Булар отанинг ҳамкасблари, шогирдлари, станциянинг раҳбарлари эди. Улар бу сафар бирор масалани муҳокама қилиш учун эмас, балки кекса хизматчи Раҳматилла ота Дадабоевни муборакбод этиш учун тўпланишган эди.

Йиғилишда ҳамкасблар бирин-кетин сўзга чиқиб, Раҳматилла отанинг узоқ йиллар давомида элимизга ҳалол хизмат қилганлиги, коллектив ўртасида кекса маслаҳатгўй эканлиги, ўз хулқ ва одоби ҳамда ғайрати билан обрў қозонганлиги тўғрисида самимий сўзлар айтишди.

— Ёшим 70 да бўлса ҳам, — деди ота йиғилганларга миннатдорчилик кўзлари билан қараб, — ҳали ғайратим қўймайди. Лекин қарилик гаштини ҳам суринг, деб қўйишмаяпти. Яна шу нарса ич-ичдан қувонтирадики, ўғлим Исажон сизлар билан бирга шу ерда ишлаяпти. Кўнглим хотиржам. У менинг бу ерда йўқлигимни асло билдирмайди.

Шу куни кекса ишчи Раҳматилла ака Дадабоевни Тошкент станциясининг бошлиғи А. Нурматов, маҳаллий комитет раиси Т. Раҳмонов ва бошқа ўртоқлар ҳам совға ҳамда Фахрий ёрлиқ билан чин кўнгилдан табриклаб, унга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тиладилар.

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ

КУРАШ ВА МЕҲНАТ ВЕТЕРАНИ

Шаҳримиздаги «Ғалаба» истироҳат боғига кирсангиз, қаҳрамонлар хиёбонига дуч келасиз. У ерда Ўзбекистондан Улуғ Ватан урушига отланиб, жасорат кўрсатган кишиларнинг портретлари қўйилган. Шундай қаҳрамонлардан бири Николай Иванович Розовдир.

Николай Иванович қизғин жанг кунлари Ватанни мудофаа қилиш учун отланиб, учинчи Украина фронтида генерал Толбухин қўмондонлиги остида курашди. У ўз дўстлари қатори Дунай бўйида кўрсатган матонати ва жасорати учун Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак шарафли унвонга сазовор бўлди.

Совет армияси урушни ғалаба билан якунлагач, барча жангчилар қатори Николай Розов ҳам тинч қурилишга отланди. Қаҳрамон урушга қадар алоқа институтида ўқиган эди. Шу сабабли Тошкентга келгач, саноат алоқа воситалари заводига ишга кирди. Қизғин курашларда тобланган коммунист коллектив меҳнатига ўзининг муносиб ҳиссасини қўша бошлади. Ўртоқ Розов инженер-диспетчер бўлганлиги учун корхонанинг бутун ишлаб чиқариш кўрсаткичлари учун ўзини масъул деб ҳис қилади. Бирор участка планини бажармаса ёки орқада қолгудай бўлса, албатта цех бошлиғи билан маслаҳатлашади, керак бўлса ёрдам кўрсатади.

Унга партия топшириғи сифатида бир партия группасига раҳбарлик қилиш топширилган. Шунинг учун коммунистлар коллективи меҳнатда ва сиёсий ҳаётда эришаётган муваффақиятлар билан қувонади ва камчиликларни бартараф этиш йўлларини излайди. Николай Розов корхона халқ контроли группасининг ҳам аъзосидир. Бирор участкада рейд натижасида камчилик очиб ташланса, уни бартараф этмагунча тинчимайди.

Суратда: «Таштекстильмаш» заводи механика цехининг бир группа пешқадам ишчилари, коммунистик меҳнат зарбдорлари — слесарлар В. Сенча, П. Дятлов, Ю. Шеховцев ва Н. Соколов ўртоқлар. Улар йиллик топшириқларини ўн ойда бажариш учун курашаётирлар.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

ИНСОН ҲУРМАТИ

Инсон оламдан ўтди. Шу билан унинг ҳаёт йўли тугадими? Йўқ. У қариндош-уруғлари, фарзандлари, дўстлари хотирасида яшайди. Ўз қалбига яқин тутган кишилар унинг инсонлик ҳурматини эъзозлайдилар.

Шунинг учун ҳам ўтган дам олиш куни биз шаҳар мозорларидан бирида бутунлай бошқача манзаранинг гувоҳи бўлдик.

Шу куни 400 дан ортиқ меҳри дарё кишилар «Сағбон» қабристонига келдилар. Улар қабрлар остида абадий уйқуга кетган инсонлар ҳурматини эъзозлаб ҳашар ўтказдилар. Маҳалла аҳолиси қабрлар устини ўт-ўланлардан тозалаб, хиёбонларни супириб-сидирдилар. Сағаналарни тозалаб, дарахтларни оқладилар. Қабрлар ёнида қулф уриб очилиб турган гулларни суғордилар. Ўнлаб ирригация шохобчаларини тозаладилар. 21 та йўлка қайтадан асфальтланди. 1500 квадрат метр ҳажмдаги майдонга асфальт ётқизилди. 100 квадрат метр арик ва зовурлар тозаланди. Иккита шийпон қурилди.

Инсон ўз ҳурмати билан яшайди. Тилдан тилга ўтади. Инсон меҳнати, унинг ҳаётга муҳаббати, эл-юртга бўлган садоқати уни кишилар хотиридан кўтарилишига йўл қўймайди.

Т. СОЙНАЗАРОВ,
Ш. ҚУРБОНОВ.

МАМЛАКАТЛАР, ОДАМЛАР, ОДАТЛАР

Адаман оролларининг олий комиссари Айхр четга тортиб:

— Менда икки таклиф бор. Танланг: ё мен ва хотиним билан Шоил-Бейга, ё ривожланиш ходимлари группаси билан Онге оролига боринг,— деди.

Мен узоқ ўйлаб ўтирмадим. Албатта Онге оролини танладим. Кичик Адаманда архипелагнинг жанубий оролида яшовчи онге қабиласи ҳақида жуда кўп эшитгандим. Баъзи чиновникларни ҳисобга олмаганда, бу оролга камдан-кам одам борган. Лекин онгеларнинг ўзи Порт-Блэрга келиб турищади. Ҳинд кемаси экипажи ҳалокатга учраган кичик онге қайиғини қутқаргандан кейин қабила ҳаётида ўзгариш бўлди. Шундан бери оролликлар ўзларининг кичик қайиқларида очиқ денгизда саксон миль йўл босиб, Порт-Блэрга йилига бир марта келиб кетадилар. Шаҳарда бир ёки икки кун меҳмон бўлиб, қанчадан-қанча совғалар билан қайтишади.

Порт-Блэрда орол туб аҳолисининг тарихи ва ҳаётини ўрганиш учун антропология Давлат департаменти ташкил қилинди. Шу департаментнинг директори мистер Чоудхури завқини яширмай онге ҳақида ҳикоя қилди:

— Онге ҳақиқатан ажойиб халқ. Дунёда бундай қабила бошқа бўлмаса керак. Италиялик антрополог доктор Лидио Киприани бу оролда олти ой яшаб, текшириш ишлари олиб борди. Биз уларнинг тилини ўрганяпмиз, ҳозир кичкина луғат ҳам туздик. Шунга қарамай, ҳали текширилмаган, ҳал қилинмаган ишлар кўп.

... Денгиз осойишта эди. Кўп ўтмай биз уфқда яшил чизиқ кўрдик. Борган сари бу чизиқ кенгая борди.

— Етиб келдик!— деб хитоб қилди Рой, дурбин орқали диққат билан қараркан,— Мана шу орол кичик Адаман деб аталади.

Бир вақтлар Бимал Рой бу оролда бўлган, доктор Киприанига ёрдамлашган эди. У онге тилини ўрганган, ҳозир биз билан оролликлар ўртасида таржимонлик қилиши керак эди.

Бизнинг «Индус» юришини секинлаштирди ва қирғоққа икки милча қолганда гудок чалди. Бир неча дақиқадан сўнг қирғоқда одамлар пайдо бўлди. Улар қандайдир ғўла атрофида бир дақика уймаланиб туришди ва биз томонга суза бошлашди. Ниҳоят улар кемага яқинлашишди. Биз уларнинг дарахт танасини ўйиб қилган қайиқларини кўрдик. Қайиқда ўтирган кишиларга биз қизиқиб қарардик — улар қорачадан келган, сочлари жингалак, улардан бирининг юзи бўялган. Икки ўсмир эшкак эшар, икки бола эса ғужанак бўлиб олиб кемага ҳайрон бўлиб қарашарди. Белларига боғлаб олган матони ҳисобга олмаганда, улар яланғоч эдилар.

Суреш ВАЙДЬЯ

ОНГЕ

— Уларни бу ерда учратганимиз яхши бўлди! — деди Рой, қайиққа диққат билан тикиларкан. — Онгелар оролнинг ҳамма ерида уй қуришган ва бир ерда ов тугаса, иккинчи ерга кўчиб юришади.

Индус»дан қайиқ туширилди. Оролга яқин қолганда биз яна онгеларнинг бир қайиғига дуч келдик. Улар, ёрдам керак эмасми, деб сўрашди. Биз ёрдам керак эмас, деганимиздан сўнг, улар биз билан ёнма-ён сузишди.

Биз қирғоғи қалин ўрмон билан қопланган Дагонг-Крикада қўнишимиз керак эди. Бу ердаги ўсимликларнинг ҳам Адаман архипелаги оролларидаги ўсимликлардан фарқи йўқ экан—пахта дарахти, птерокарпуслар, фикуслар, уларнинг тагида эса кўмкўк ўт. Биз қайиқни дарахт танасига боғлаб, қишлоққа йўл олдик.

Ўрмоннинг дарахтдан тозаланган текис майдончасидек яланг жойига чиқдик. Бурчакларда болалик хотинлар ўтирарди. Дарахт пўстлоғидан белларига осиб олган нарсани ҳисобга олмаганда, улар ҳам яланғоч эди. Ҳамроҳларим дарахт соясида ўтириб, улар билан гаплашмоқчи бўлишди. Лекин аёллар жавоб беришмади. Эркаклар ҳам ўзларини четга олишди.

Лекин Рой кўриниши биланоқ ҳаммалари баравар гапириб, кула бошладилар; эркакми, хотинми — ҳаммаси Ройни қучоқлашга интиларди.

— Анча вақтдан кейин қайтиб келганларни улар шундай кутиб олишади,— деб тушунтирди у.— Ахир мен бу ерда бир йилча бўлмадим да!

Рой ёнимда ўтирган икки аёлга яқинлашиб, нима ҳақидадир гаплаша бошлади. Улардан бири тўсатдан қамиш саватдан каттакон қисқичбақани олиб, менинг рўпарамга қўйди. Қисқичбақани кўриб тисарилдим, ҳақиқатан ҳам унинг кўриниши ваҳимали эди: ўзи катта тарелкадек, қисқичлари даҳшат билан қимирларди. Менинг қўрққанимни кўриб, аёл уни қайтиб саватга солиб қўйди.

— У мендан кулмоқчи бўлдими?

— Ҳеч ҳам-да! Мен сизнинг қорнингиз очлигини айтган эдим. Улар ўзларидаги бирдан-бир бор нарсалари-қисқичбақани сизга инъом қилмоқчи бўлишди.

Мен ўзимча улар билан суҳбатлашмоқчи бўлдим. Лекин уддасидан чиқолмадим. Мен имо-ишоралар қилиб, уларнинг атрофида сакраб юриб гапирдим. Афтидан, менинг шунча ҳаракатим уларда ҳеч қандай таассурот қолдирмади. Шундан кейин мен хотинларнинг ёнига ўтириб олиб, 10 рупиялик банкнотни уларнинг кўзи олдида силкита бошладим. Улар даҳшатга тушиб қочиб кетишди. Кейин болалардан бирининг қўлида ўқ-ёй кўриб қолиб, уни олдим-да, жўрттага ўзимни билмайдиганга солиб отдим... Болалар кулиб юборишди. Мен бу ишимни яна такрорладим. Болалардан иккитаси ўрнидан туриб, чангини қоқди-да, қўлимдан ушлаб ҳеч ким йўқ жойга олиб боришди. Улар менга ёйни қандай ушлаб, қандай отишни тушунтиришди. Мен ўзимни уларнинг гапларини диққат билан эшитаётган қилиб кўрсатдим. Бу гал ўқни тўғри отдим. Улар очиқ кўнгиллик билан жилмайиб қўйишди.

Анча дадилланиб, атрофимга болаларни йиғдим-да, чўкка тушиб ўтирдик. Даставвал мен ҳинд одати бўйича саломлашишдан бошладим. Улар жон деб такрорлашди. Кейин болалар учун ёзилган шеърлардан ўқий бошладим ва болаларга энг керак нарса шу эканига қаноат ҳосил қилдим. Болалар ҳар бир мисрани қолдирмай қайтариб боришди. Энди аёллар ҳам кўзларининг қири билан қараб, жилмайиб, бизни кузата бошлашди.

— Ўртадаги муз кўчгандек эди. Мен хотинларнинг ўзлари қишлоқни кўрсатишларини жуда истардим. Уларга шу фикримни тушинтирмоқчи эдим, лекин менга парво қилмай сават тўқишда давом этаверишди.

— Онге қишлоғида бўлишни истардим,— дедим мен ниҳоят Ройга.— Қишлоқ қаерда?

— Қишлоқ шу ерда, кўз олдингизда,— деб жавоб берди, қўлидаги пичоқ билан четан девор орқасидаги гумбазга ишора қилиб.

— Бу ахир кулба-ку,— деб эътироз билдирдим мен.— Мен эса қишлоқни кўрмоқчиман.

— Худди шу қишлоқ-да! Онге қишлоғи битта катта кулбадан иборат. Ҳамма оила аъзолари шу кулбада яшашади.

(Давоми бор).

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ УЧУН

ОНАНИНГ КЎНГЛИ БОЛАДА

Шинам хона. Тушки пайт.
Уйга ҳамма жам бўлган.
Одил, Зумрад, Ботирлар —
Қувнаб, ўйнаган-кулган.
Одил минса отига,
Ботир қувнаб вақти чоғ,
Зумрад алла айтади,
Қўлда жажжи қўғирчоқ.
Нима бўлди?! Орада —
Кўринмайди Саодат!
Мактабидан кеч келиш
Унга эмасди одат.
Овқат едирди она,
Болаларига шошиб.
Ўйлар: — Саодат қаён —
Кетди экан адашиб?
Ўнта бўлса ўрни бор,
Қирқта бўлса қилиғи.
Биттасин кўрмай қолса
Она қалбин ғам тиғи —
Дарҳол тилка этади.
Ундан ором кетади.
Қидириб Саодатин,
Топмай ҳеч ердан она,
Йўқотиб фароғатин,
Бўлди ёниб гирёна.
Кўплар унинг дардида
Ўртанди, ҳамдард бўлди.
Юзин силаб шабада
Ҳоврин олмоққа келди.
Гуллар деди: — Бахш этай
Сўлғин юзингга чирой,
Гўё унга нақш этай,
Ўн беш кунлик ёрқин ой!
Она кўнглига сиғмас,
Сиғмас ҳозир бундай иш.
Сочи тўзган, бошяланг
Югуради бояқиш.
Тупроқ кечар, лой кечар,
Ҳар ён боқар сарсари.
Оҳ, қаён кетди экан,
Қизалоғи — гавҳари?!
Кеч кирди. Ҳаво булут.
Бирдан бўрон бошланди.
Гўё бир дарё суви
Ер юзига ташланди.
Она бўрон ва селни
Писанд этмай чопади.
Юз минг жафо чекса ҳам
Фарзандини топмади!
Йўл бўйида дарахтлар
Мудҳиш инграб қарсиллар
Она шўрлик шалаббо,
Ҳолсизликдан ҳарсиллар!
Ёмғир эмас, ғам сели
Эзган эди онани,
Уни шу ҳолга солган
Қизи Саодат қани?!
* * *
Зим-зиё тун. Онада —
Қолмай заррача мажол,
Бир азм туп чинорга
Суяниб қолди беҳол.
Ҳатто, унга на бўрон,
На ёмғир қилди таъсир.
Ҳаяжондан қалтираб
Сўзлар: — Ажаб, қандай сир?!
Дарахт дегандай бўлди:
— Тез югур телефонга,
Ҳар қайга ҳабар қилиб,
Хизмат қилар инсонга.
Она очди будкани,
Топгандек бўлди чора.
Аранг сўзлар бўғилиб
Қисматини бечора:
— Алло, милициями,
Эшитинг ҳамма сўзим...
Йўқолиб қолди бугун,
Саодат отлиқ қизим...
Трубкани илди-ю,
Сезди қалтирар қўли.
Боши гир-гир айланар,
Хира кўринар йўли.
Кўзи тиниб қадамин
Босарди аста-аста.
Аксирар ва йўталар,
Гўё кўп йиллик хаста.
Жисми ўт бўлиб ёниб,
Етди уйига аранг.
Одил, Зумрад, Ботирлар
Бўлишдилар ҳангу-манг.
— Онажоним! — деб улар.
Пешонасин силашди.
Бўлишди дардга дармон
Жонига жон улашди.
* * *
Ёмғир тинди. Кўк юзин
Чаман юлдуз қоплади.
Онасини Саодат
Оташида товлади.
Онани кутар цехи,
Қадрдон улуғ дастгоҳ.
Ётар у каравотда,
Оҳ устига уриб, оҳ!
* * *
Боғларда кезар баҳор,
Товланади кўксултон.
Довуччалар имлайди
Боққа кўзинг тушган он.
Саодатни ўртоғи
Олиб борди шу боққа,
Онасининг ташвишин
У ўйламас мутлақо.
Боғларга тушди оқшом,
Саодат ҳам ўша дам
Уйига айтмаганин,
Вақтида қайтмаганин,
Атроф бўлгач қоронғу
Бирдан эслаб қолди-ю!
Жарликлардан тайғаниб
Келар эди Саодат.
Кўнглида ғам уйғониб
Елар эди Саодат.
Уйига яқинлашар
Усти-боши шалаббо.
Энди қандай важ топсин,
Шуни ўйларди аммо?!
* * *
Ота келди ишидан,
Ётарди она хаста.
— Қизингиз йўқ кун бўйи,—
Дея олди у аста.
Ранги ўчди отанинг,
Гангиди, қотиб қолди.
Қўлдан тушган портфелин
Уҳ тортиб аранг олди.
Шу вақт эшик очилиб,
Пайдо бўлди Саодат.
Бир сўз ҳам деёлмасди,
Баргдек титради қалт-қалт.—
— Бормидинг, — деди она,—
Бормидинг, ҳой болажон?!
Майли, омон бўл, соғ бўл,
Соғ бўлгил, э гирgиттон!

Темир КАРИМ.

МОСКВА. Бутун жаҳон кино фестивалида. Сиз суратда кўриб турган бу қиз венгриялик кино актриса Кати Шойом. Кати Шойом автограф беряпти.

В. Мастюков ва А. Конков фотоси. (ТАСС).

СССРДА ЯНГИ УЛГУРЖИ НАРХЛАР

1967 йил 1 июлдан бошлаб Совет Иттифоқида Давлат улгуржи нархларининг янги прейскуранти амал қила бошлади. Бу прейскурантга мувофиқ кўмирнинг нархи 78 проценти, нефтнинг нархи 2,3 баравар, табиий газнинг нархи 51 процент, темир ва марганец рудасининг нархи икки баравардан зиёдроқ, чўяннинг нархи 70 процент, рангли металлар 22 процент, ёғоч 26 процент, ёғоч материаллари нархи 36 процент оширилган ва ҳоказо.

Ҳаммаси бўлиб, мамлакатимиз давлат корхоналари томонидан ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотлари улгуржи нархининг 139 прейскуранти тасдиқланган. Шуни ҳам айтиш керакки, мотоцикль, велосипед, холодильник, фотоаппарат, радиоприёмник, кир ювиш машинаси каби меҳнаткашларининг маданий ва маиший эҳтиёжлари учун чиқарилаётган халқ истеъмоли молларининг қатъий улгуржи баҳоси биринчи марта жорий этилди.

Саноат маҳсулотлари улгуржи нархларининг ўзгартирилиши аҳолининг манфаатларига мутлақо таъсир қилмайди. Кенг истеъмол молларининг чакана нархлари, ёқилғи, электроэнергия ҳақи ва бошқа хизмат ҳақлари ўзгармай қолаверади.

Нарх белгилашда, илмий, жиҳатдан асосланган сиёсат ўтказилмаса, планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги принциплари, иқтисодий реформа кўзда тутилган даражада самарали бўлмас эди. КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида «Реформани муваффақиятли амалга ошириш кўп жиҳатдан марказлаштирилган раҳбарликни корхоналарнинг хўжалик жиҳатдан мустақиллиги билан тўғри қўшиб олиб боришга, маънавий ва моддий рағбатлантиришга, социализм шароитида янги ижтимоий мазмун касб этувчи товар-пул муносабатлари ва улар билан боғлиқ бўлган фойда, нарх, кредит ва бошқа иқтисодий категориялардан социалистик асосда оқилона фойдалана билишга боғлиқдир...» дейилган.

Улгуржи нархлар ҳар қандай корхонанинг нормал рентабелли бўлишининг ҳал қилувчи шартидир. Улгуржи нархлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш учун ҳам, ҳар бир корхонада ташкил этиладиган моддий рағбатлантириш фондларини вужудга келтириш учун ҳам шароит яратмоғи керак.

СССР да, социалистик давлатда нархларнинг вужудга келиши планли процесс ҳисобланади. Нархларни экономикани тўхтовсиз ривожлантириш ва халқ моддий фаровонлигини оширишни кўзлаб давлат белгилаб беради. Нархнинг моҳияти, унинг роли, бутун нархнинг шаклланиш процесси каби СССРда капитализм шароитидагига нисбатан бутунлай бошқачадир. Капитализмда нархлар ишлаб чиқариш анархияси ва рақобати, эҳтиёж ва таклифнинг ўзгариб туриши шароитида вужудга келади. Шунинг учун ҳам капиталистик давлатларда «нархларни тартибга солиш» учун ҳар қандай урунишлар бу соҳадаги стихиялик ва анархияни бартараф эта олмайди, оқибат натижада эса монополияларга хизмат қилади, уларга катта фойда келтиради. Халқ оммаси эса бундай «тартибга солиш»дан ҳеч қандай наф кўрмайди.

СССР да иқтисодий реформанинг амалга оширилиши, мамлакат хўжалик ҳаётида нарх каби иқтисодий омил ролининг оширилиши натижасида янги давлат органи—СССР госплани ҳузурида давлат нарх комитети ташкил топди. Бу комитет 1965 йилда тузилган. Унга саноат маҳсулотларининг хўжаликнинг бошқаришнинг янги шартларига жавоб берадиган улгуржи нархларни пухта, илмий асосда, шу билан бирга оператив равишда кўриб чиқиш топширилган эди.

Давлат комитити Совет экономист олимларининг, хўжалик раҳбарларининг кенг доирасига таяниб, бир ярим йил ичида жуда катта иш қилди.

Янги улгуржи нархлар Совет индустриясининг барча тармоқларини, шу жумладан тошкўмир, темир рудаси каби узоқ вақтдан буён зарар келтираётган тармоқларини ҳам рентабелли ривожлантириш учун мустаҳкам моддий база яратибгина қолмай, шу билан бирга иқтисодий реформани амалга оширишни тезлатади.

1967 йилнинг биринчи ярмида 3 минг 600 дан ортиқ совет саноат корхонаси планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг Коммунистик партия ва СССР ҳукумати томонидан ишлаб чиқилган ҳамда маъқулланган принциплари асосида ишлади. Бироқ, 3 минг 600 корхона—бу жуда кам. Мамлакатимиздаги завод ва фабрикаларнинг кўпчилиги хўжаликни юритишнинг янги принципига ўтиш олдида турибди. Янги улгуржи нархларнинг жорий этилиши эса бу процессни тезлаштиради.

Яков УШЕРЕНКО,
АПН шарҳловчиси.

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

МУНОСИБ СОВҒА

Халқларнинг маданий, адабий алоқалари Улуғ Октябрь социалистик революциясидан сўнг кенг кўламда ривожланди. В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети филология факультетининг ўзбек адабиёти кафедраси олимларининг бу актуал масалага бағишланган илмий асари — «Рус ўзбек адабий алоқалари тарихи очерклари» монографияси Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллигига бағишланади.

Бу асарни яратишда ўзбек адабиёти кафедраси олимлари профессор Ғулом Каримов, доцентлар Озод Шарафуддинов, Аҳмад Алиев, Умарали Норматов, Аъло Ашрапов, Анвар Ҳожиаҳмедовлар қатнашганлар. Монография филология фанлари доктори, профессор Ғулом Каримовнинг умумий таҳрири остида чиқяпти.

Асар тарихий хронологик тарзда тузилган бўлиб, икки қисмдан ташкил топган.

Биринчи қисм Улуғ Октябрь социалистик революциясигача бўлган даврда рус-ўзбек адабий алоқалари, иккинчи қисми эса совет даврида рус-ўзбек адабий алоқалари билан боғлиқ бўлган масалаларни ёритишга қаратилади.

Рус шарқшунос олимлари буюк мутафаккир Алишер Навоий ижоди билан ҳам қизиққанлар ва илмий ишлар олиб боргандилар. Атоқли рус шарқшунос олими академик В. В. Бартольд Навоий ижодини ўрганишда катта илмий ишлар олиб борди.

Рус шарқшунослари Муқимий, Фурқат, Комил Хоразмий, Нодим ва бошқа шоирлар ижодини ҳам ўргандилар. Уларнинг асарларини рус тилига таржима қилиш билан рус шарқшунослиги, рус жамоатчилигига таништириш соҳасида катта илмий ишлар олиб бордилар.

XIX асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб маҳаллий халқ ўртасида рус адабиётига қизиқиш кучайди. Рус ёзувчи-шоирларининг қатор асарлари ўзбек тилига таржима қилинди. Булар орасида А. С. Пушкин, И. С. Крилов, Л. Н. Толстой каби буюк ёзувчи ва шоирларнинг асарлари ҳам бор эди.

Ўзбек адабиётида реализм методининг ривожланиши ва демократик ғояларнинг ифодаланишида рус-ўзбек адабий алоқалари ғоят катта роль ўйнади. Буларнинг ҳаммаси монографияда батафсил ёритилган.

«Рус-ўзбек адабий алоқалари тарихи очерклари» асарининг иккинчи қисми Улуғ Октябрдан кейинги алоқаларга бағишланади.

Монографиянинг бу қисмидаги «Адабиётларнинг ўзаро алоқалари ва бир-бирига таъсири ҳақида» боби адабиётшуносликнинг актуал проблемаларидан бири бўлган турли халқлар адабиётларининг ўзаро алоқаси, ҳамкорлиги ва бир-бирига таъсири масаласига бағишланади.

Улуғ Ватан урушидан кейинги тинч қурилиш даврида рус-ўзбек адабий алоқалари энг юқори босқичга кўтарилди. Кейинги йилларда ўзбек санъати ва адабиётининг Москвада бўлиб ўтган декадалари, рус санъати ва адабиётининг Тошкентда бўлган ўн кунлиги, рус ва ўзбек ёзувчиларининг ҳамкорликда ижод қилишлари адабий алоқаларнинг янада кенгайганлигидан далолат беради.

Китоб авторлари рус ва ўзбек халқлари орасидаги узоқ тарихга эга бўлган адабий-маданий алоқаларни, уларнинг қардош халқлар адабиётининг ривожланишидаги ролини батафсил ёритиб беришга ҳаракат қилганлар. Китоб Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 50 йиллигига олимларимизнинг муносиб совғасидир.

Улуғбек ДОЛИМОВ.

ШАҲРИМИЗНИНГ БУГУНГИ ЖАМОЛИ

Суратда: Гагарин боғида.

Х. Хайитмуҳамедов фотоси. (ЎзТАГ).

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ЛЕНИНГРАД. «Большевик» заводининг ишчилари Ленинград моделлар уйи томонидан заводнинг Маданият саройида намойиш қилинган иш кийимларидан беш хил янги фасонни танладилар. Кўргазмага станокчилар, йиғувчилар, бўёқчилар, металлурглар, монтажчилар киядиган иш кийимлари қўйилган.

БАРНАУЛ. Олтойнинг энг йирик дон етиштирувчи районларидан бири — Алейск райони колхоз ва совхозлари давлат энергосистемасидан ялпи электрлаштира бошланди.

Бу ерга Новосибирскдан қурувчи студентларнинг катта отряди келди. Улар 300 километрли юқори вольтли линия учун тиргаклар тайёрлайдилар.

ЖИСМОНИЙ ГЎЗАЛЛИК

ШИФОКОРЛАР МИНБАРИ

Дунёда инсон каби жисмоний жиҳатдан келишган, ҳар жиҳатдан мутаносиб тузилган жонли мавжудот бўлмаса керак. Бу жисмоний гўзаллик табиий бўладими, ёки кейинчалик шаклланадими?

Шубҳасиз, инсоннинг тараққиётида авлод—аждодлар тузилишининг таъсири бўлишини инкор этиб бўлмайди. Ҳар бир фарзанд кўп жиҳатдан ўз ота-онасига ўхшайди, лекин у ота-онанинг айнан нусхаси бўлмай, бирор даражада бошқачароқ тузилган бўлади. Ҳеч ким ўз истаги билан бирор қиёфада шакллана олмайди. Инсон жисмоний гўзаллигининг юзага келишида индивидуал тараққиёт катта роль ўйнайди.

Шуниси ҳам борки, эркаклар ва аёллар жисмоний жиҳатдан турлича тузилган бўладилар. Аёллар бўйи эркакларникига қараганда пастроқ бўлади. Лекин аёлларнинг елкаси эркакларникидан тор бўлса-да уларнинг тос суяги каттароқ бўлади. Аёллар мускулларининг бироз кам ривожланганлиги ва уларда қатламлари кўплиги уларнинг қиёфасига майинлик ва келишимлик бағишлайди.

Одамлар бўйи паст, ўртача ва баланд бўйли бўлиши мумкин. 150—160 сантиметр—паст бўй, 167 сантиметргача ўртача бўй ва 170 сантиметрдан юқориси баланд бўйли ҳисобланади. Ҳамма ҳолатларда аёлларнинг бўйи эркаклар бўйининг тахминан 93 процентини ташкил этади.

Кишининг бўй тузилиши маълум даражада ёшига ҳам боғлиқ бўлади. Масалан, беш яшар бола бўйининг узунлиги катта ёшдаги одам бўйининг 60 процентига тенг, 10 яшар боланики 75, 15 яшар боланики 90 процентга тенг.

Инсон бўйининг узунлиги кеча-кундуз давомида ўзгариб туради. Бу гавда оғирлиги, умуртқа поғонасидаги тоғайларнинг чўзилиш-қисқариши натижасида рўй беради. Инсон ётган ҳолда дам олганда гавда оғирлиги камайиб, тахминан 1,5 сантиметр чўзилади.

Яшаш давомида маълум ўсиш даврлари бўлади. Бу ўсиш даври эркаклар ва аёллар учун турлича. Беш-олти ёшгача ўғил ва қиз болалар бирдай ўсишади. Шундан кейин ўсишнинг секинлашиш даври бошланади. Бу давр ўғил болаларда 10—12 ёшгача қизларда 10 ёшгача давом этади. Бироз тўхтагандан кейин яна ўсиш тезлашади. У болаларда 16—18, қизларда 14—15 ёшгача давом этади. Шундан кейин ўсиш яна сустлашиб, эркакларда 25, аёлларда 18—20 ёшда тугалланади.

Гавданинг тез ўсиши даврида кишининг оғирлиги сезиларли даражада бўлмайди. Агар бўйга ўсиш сустлашса, оғирлик ошиши тезлашади.

Кишининг ёши ўсган сайин унинг гавдаси ҳам ўзгариб боради. Лекин ҳар қандай шароитда ҳам гавда тузилиши жисмоний гўзаллик ва сиҳат-саломатлик учун катта аҳамиятга эга.

Умуртқа тузилиши табиий равишда ўнг ва чап томонга бироз эгик бўлади. Бу мушакларнинг тортилиши билан боғлиқдир. Бинобарин, инсоннинг қадди-комати энг аввало унинг умуртқаси ва мушаги тузилиши билан боғлиқдир.

Инсоннинг гавда тузилиши ҳар хил бўлишига қарамай, асосан бу тузилишни тўрт группага бўлиш мумкин.

Биринчи группага ён томондан ва энига бирдай тик гавдали кишилар киради. Бундай кишиларнинг қадди-комати тик, кўкрак қафаси қабариқ, қорин тузилиши ясси. умуртқа эгиклиги билинар-билинмас бўлади. Бу кишиларни энг ҳушқомат кишилар деб аташ мумкин.

Иккинчи группадаги гавда тузилишларида бош ва оёқ қисми олд томонга бироз чиққан, гавда тузилиши эса орқа томонга эгикроқ бўлади. Бундай кишиларнинг кўкрак қафаси ясси, қорни бироз чиққан, бели эса эгик формада. Физиологик нуқтаи назардан бундай гавда тузилиши организм учун унчалик мувофиқ эмас.

Учинчи группадагиларда эса, иккинчи группадаги белгилар янада кучайган ҳолда бўлади. Бунда кўкрак қафаси янада ясси, қорин қисми янада қабариқ, гавда эса янада букик бўлади.

Тўртинчи группадаги кишиларнинг боши кўкрак томон эгик, бел тузилиши букурсимон бўлади. Бундай гавда тузилиши қадимги аждодларимиз гавда тузилишини эслатиб туради.

Киши қоматининг нотўғри тузилиши инсоннинг умумий тузилишини бузиб туриши билан бирга ички органлар ишини ҳам анча ёмон аҳволга солади. Бунда юрак нонормал аҳволда, сиқиқ ҳолда бўлиб, унинг иш фаолияти қийинлашади. Юрак эса организмни кислород билан яхши таъминлай олмайди. Овқат ҳазм қилиш органлари тўғри ишлаш имкониятига эга бўлмайди.

Бинобарин гавданинг тўғри тузилиши сиртқи жиҳатдангина мақсадга мувофиқ бўлмай ички гўзаллик ва сиҳат-саломатлик гарови ҳамдир.

Шуни ҳам айтиш керакки, кўпинча гавда тузилишининг бузилишига ўзимиз ҳам сабабчи бўламиз. Кўпгина одамлар букчайиб, нотўғри қадам босиб, бошни эгиб юрадилар.

Шундай кишилар ҳам борки, улар тўғри ўтира билмайдилар. Букчайиб ўтириш гавда тузилишини бузиши билан бирга овқатланиш учун ҳам зарарлидир. Чунки бундай қилганда овқат ҳазм қилиш органлари яхши ишлай олмайди. Бу айниқса мактаб ўқувчилари саломатлигига салбий таъсир этади. Шунинг учун ўқувчиларнинг партада тўғри ўтира билишларини назорат қилиш керак. Чунки ўқувчилар тўрт-олти соатлаб партада ўтириб шуғулланадилар.

Гавда тузилишидаги камчиликларни бартараф этиш мумкинми? Шубҳасиз, мумкин. Чунки у туғма эмас. Бунга махсус жисмоний машқлар, тинмай шуғулланиш ва гавда тузилишини тўғри тутишга одатланиш орқали эришилади.

Шундай қилиб гавдани тўғри тутиш, инсон гўзаллиги ва саломотлигининг энг муҳим омилларидан биридир.

М. ЦЕНЦИПЕР,
СССР Медицина Фанлари академияси юрак-томир хурургияси институтининг илмий ходими.

АНА, «ЖУЖАЛАРИМ»НИ АЙТЯПТИ.

Э. ЙУЛДОШЕВ фотоэтюди.

ҲАЖВИЯ

Европа бўйлаб саёҳатдаман. Шаҳарлар... Қасрлар... Магазинлар. Ҳаммасидан ҳам кўра мени магазинлар қизиқтиради. Хотинимнинг бир оғиз сўзи мен учун қонун. талабини бажо келтиришим шарт, акс ҳолда уйга кириб боришдан кўра, арслоннинг қафасига кирган минг марта афзал. Мен шундай туфли олишим керакки, ҳасаддан барчанинг оғзи ланг очилиб қолсин. Ахир, ёстиқдошим Терезанинг айтишича Тбилиси магазинларида ҳеч қачон дидга ёқадиган туфли бўлмас эмиш...

Кўриниб турибдики, бошимга тушган ташвиш хамирдан қил суғургандай осонгина ҳал бўладиган масалалардан эмас. Аёлларнинг кўнгли хитой чиннисидай нозик бўлади, дейишади. Мен буни рафиқам характеридан яхши биламан. Арзимаган бирор нарса бир вақтнинг ўзида хотинлар кўнглини тоғдек кўтариши, ёки аксинча ғазабларини вулқондек портлатиб юбориши мумкин. Ундай бўлса, биз эрларнинг ҳолига, вой деяверинг.

Сафарим тугай деб қолди, лекин мен ҳамон пойафзал магазинларидан бўлак ҳеч нима кўра олганим йўқ.

Бир куни Италиянинг машҳур Сорренто шаҳрида (бу ерни Тереза яхши билади, ахир «Соррентога қайтиб кел» фильмини бир кунда уч мартабадан томоша қилар эди) тушумда ҳам безовта қилиб келган туфлини кўриб қолдим. Дунёнинг турли мамлакатларидан келган туристлар бу туфлиларни ҳавас билан олишар эди.

Тугмачадек ихчам, бежирим қилиб ишлаган. қўли гул уста ким экан? — ўйладим ўзимча. — Ахир бу хотиним кўнглини хушнуд қиладиган туфлининг ўзгинасику!»

Н. ШВЕЛИДЗЕ

грузин ёзувчиси.

ТУФЛИ

Севинчим ичимга сиғмай югурганимча меҳмонхонага келдим. Бир ой сафарда бўлиб бирор эсда қоларли нарса кўрмаган бўлсам. ҳеч киси йўқ, туфли олдим-ку, басда. Тереза олдида юзим ёруғ бўлади.

Кавказнинг қор босган тоғ чўққилари устидан учиб ўтган реактив самолёт Тбилисига қўнди. Таксига тушдим-у уйга шамолдек елиб келдим. Аста қўнғироқ тугмачасини босдим. Мана. қаршимда, бир ойдан бери соғинганим — хотиним Тереза.

— О, жоним! Ҳаётим! Сени қандай соғинганимни билсанг эди. Энди сенсиз ҳеч қаерга бир қадам ҳам силжимайман!

— Нима олиб келдинг? — хотиржамгина сўради у.

— Мана, — қутичадаги туфлини унга узатдим.

Туфлини кўргани ҳамон кўзлари чарақлаб кетди унинг. Бир неча минут олдин менга ҳайкалдек бефарқ қараб турган Тереза энди қизил бахмалдек товланиб атрофимда тинмай айланиб, мушукдек суйкалар эди. Бирдан туфлини оёғига илди-да, югурганича чиқиб кетди. Қўни-қўшниларникига кириб чиқиш ярим тунгача давом этди. Менинг фаҳм-фаросат бобидаги ютуқларим. уқувим ҳақидаги олқишлар бирин-кетин гоҳ у қаватдан, гоҳ бу қаватдан эшитилиб турди.

Шу дақиқадан бошлаб хотиним, мени бир вақтлардагидек, «менинг юлдузим, ақллигинам» деб атай бошлади. Терезадаги бу ширинсуханлик болаларга ҳам ўтиб, улар мени энди ширин тилчалари билан «отажон» деб чақира бошладилар.

Учинчи куни ишдан қайта туриб эшикни очишимни билаьман, аввал қандайдир чинқириқ товуш эшитилди, сўнгра бошимга қаттиқ нарса келиб урилди. Ҳамма ёқ остун-устин бўлиб. кўз олдим қоронғилашиб кетди.

Ҳушим ўзимга келиб. кўзимни очдим. ҳолимни тамоша қилаётгандек қаршимда туфли турибди. Ичкаридан эса Терезанинг «ширин» сўзлари учиб чиқмоқда:

— Қара, виждонсиз, ўқиб кўр!

Билмадим, юрак ютдимми, ишқилиб хотинимни тинчитиш учун: «Мен чет тиллар ўқитувчиси эмасман-ку, итальянча ўқий олсам! — дедим-да. туфлини олдим. қай кўз билан кўрайки, туфли ичига олтин ранг бўёқ билан «Тбилиси» ёзиб қўйилипти.

— Масхарабоз, алдамчи бераҳм! Ўзимиздаги етмагандек Италиядан шуни кўтариб келгани уялмадингми?

Асабим қўзғаб, ўзимни тутолмадим:

— Бутун Европани айланиб чиқдим. сенга туфли оламан деб магазинлардан бошқа ҳеч нарса кўрганим йўқ. Инглизлар, французлар, итальянлар фақат шу туфлидан сотиб олишганини ўз кўзим билан кўрдим. фақат «Тбилиси» деб ёзиб қўйилганлиги учун сенга ёқмай қолдими! Оёғингга туфли киясанми ёки ёзувиними? — дедим-да туфлини унинг қўлига «эҳтиром» билан тутқаздим.

Русчадан
М. АҲМЕДОВ
таржимаси.

ҲАВАСКОРЛАР — МЕҲМОНИМИЗ

Россиялик қурувчиларнинг шаҳарчасидаги эстрада зали томошабинларни ўз бағрига сиғдира олмади. Баракали меҳнатдан қайтган бинокорлар ҳаваскорларнинг концертини томоша қилиш учун тўпландилар.

Саҳнани Челябинск шаҳрининг ҳаваскорлари эгаллайдилар. Улар Серго Оржоникидзе номли завод маданият саройининг турли тўгаракларида маҳоратларини ошираётган халқ талантларидир. Маданият саройининг хор капелласи уралликларнинг шўх рақслари, лапарларини маҳорат билан намойиш қилди. Айниқса «Ешлик» рақс ансамблининг чиқишлари қизғин кутиб олинди.

Челябинсклик ҳаваскорлар ўз ҳамшаҳарларини ҳам мамнун этдилар.

Челябинсклик бинокорлар ҳозир пойтахтимиз марказидаги «Ц-4», «Ц-5», «В-23» кварталларида қатор уй-жой биноларини бунёд қилишаётир. Ҳаваскорлар бинокорларнинг бугунги жўшқин ҳаёти, баракали меҳнати билан танишдилар.

Ҳамшаҳарлар учрашуви жозибали концерт билан тугади. Пойтахтимиз меҳмонлари Тула, Горький, Москва, Куйбишев бинокорларига ҳам бир неча бор концерт қўйиб беришди.

ТОШ САНАМЛАР ЎЛКАСИ

Навоий шаҳри атрофидаги Жинниота дарасида нодир тош ҳайкаллар бор. Қоратовда бир неча квадрат километр майдонда сув билан шамол нуратиб вужудга келтирган поёб ҳайкалларни кўрасиз.

Қояли тизма қирғасида турган тош айиқ пастга. Зарафшон водийсига қараб турибди. Икки катта қоя тошдан бири серсоқол чолга ва иккинчиси калласи от бошига ўхшаган баҳайбат одамга ўхшайди. Чимирилган қошлари остидан қаҳр билан қараб турган катта жуссали чол ўзига томон келаётган ёввоий ҳайвонни тўхтатиб тиккайишга мажбур этгандек туюлади. Улар бир-бирларига қараб турибди. Унинг ёнида катталиги икки қаватли уйдек келадиган ит ётибди. ундан сал нарироқда сочи саллага ўхшатиб ўралган ёш жувоннинг беш метрлик коматини кўрасиз.

«Красноярское столби» заповедниги сингари Жинниота дараси ҳам катта химия ва энергетика шаҳри меҳнаткашларининг севимли дам олиш жойларидан бири бўлиб қолди. Юзлаб туристлар шу ерга бормоқдалар.

Тош ҳайкаллар олами архитекторларнинг ҳам эътиборини жалб этди. Улар совет шарқининг ёш шаҳрини табиат ижодиётининг ана шу асарлари билан безаш керак деган фикрга келдилар. Тош ҳайкалларнинг баъзилари шаҳарга келтирилди.

Ю. ХРОМОВ
ЎзТАГ мухбири.

НАВОИЙ шаҳри.

Москва. «Динамо» стадионида СССР халқлари юбилей спартакиадаси программасига кирган волейбол мусобақалари бошланди. Ҳозирги кунда саралаш ўйинлари бўлиб ўтмоқда. Белоруссия ва Ўзбекистон терма командалари учрашуви 3 : 2 ҳисобида белорус спортчилари фойдасига ҳал бўлди.

Суратда: ўйин пайти.

В. УН ДАСИН фотоси. ТАСС фотохроникаси.

СПОРТ ЯНГИЛИКЛАРИ

СССР халқлари IV юбилей спартакиадаси программасига кирган волейбол мусобақалари давом этмоқда. Республикамиз аёллар терма командаси Эстония волейболчи қизларини 3:0 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

«Динамо» стадионида бўлиб ўтаётган эрлар волейбол командалари учрашувлари ҳам ишқибозлар диққатида. Республикамиз волейболчилари Арманистон терма командаси волейболчиларини 3:1 ҳисобида енгдилар.

* * *

Юбилей спартакиадаси программасидаги Бутуниттифоқ кўп кунлик велосипед пойгаси мусобақаларининг тўртинчи этапи тамом бўлди. Тўртинчи этап 165 километр эди. Бу масофани тўрт соату 30 минуту 50 секундда босиб ўтган москвалик В. Черкасов тўртинчи этап ғолиби бўлди. Умумкоманда ҳисобида тўрт кунлик пойгадан сўнг РСФСР велосипедчилари биринчи ўринда бормоқдалар. Улар республикамиз велосипедчиларидан уч секундгина олдиндалар, холос. Учинчи ўринда эса Белоруссия велосипедчилари бормоқда.

* * *

МОСКВА. СССР халқлари IV юбилей спартакиадаси программасига кирган теннис мусобақалари қизиб кетди. Теннис кортларида қизғин жанглар бўлиб ўтмоқда. Озарбайжон терма командаси Қирғизистон спортчиларини 7 : 3 ҳисобида, РСФСР командаси Қозоғистон вакилларини 9 : 1 ҳисобида, Украина теннисчилари ҳам тожикистонлик спортчиларни 9 : 1 ҳисобида Литва спортчилари Арманистон теннисчиларини 8 : 2 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Шунингдек, баскетболчилар турнири ҳам қизғин давом этмоқда. Москва баскетболчи қизлари литваликларни 39 : 34 ҳисобида, ленинградликлар Ўзбекистон баскетболчи қизларини 50 : 41 ҳисобида енгдилар. Украина баскетболчи йигитлари арманистонликларни 73 : 37 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. Ўзбекистон баскетболчилари Молдавия вакилларини 75 : 45 ҳисобида енгдилар.

ТАСС.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ЁШЛАР МУСОБАҚАЛАШИШДИ

Наманган шаҳрида Ўзбекистон мактаб ўқувчиларининг традицион республика мусобақаси бўлиб ўтди. Ёш кемасозларнинг бу мусобақасини Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги ташкил қилди.

Мусобақада тўққизта областнинг мактаб ўқувчилари қатнашдилар. Бу ерда ташкил этилган виставкада граждан ва ҳарбий кемаларнинг бир неча хиллари, сув ости ва елканли кемалар намойиш қилинди. Мусобақа давом этиб турган вақтда ёш техниклар ва табиатшунослар станциясининг методисти З. Полешчук министрликнинг буюртмасига мувофиқ кинофильм яратди. Кино ленталарга туширилган суратлар ўқув мақсадларида фойдаланилади.

Биринчи, иккинчи ва учинчи ўринларни Андижон, Тошкент, Бухоро, Сурхондарё ва Фарғона областларининг кемасоз моделистлари ўзаро бўлишиб олдилар.

Мусобақа қатнашчилари бу ердан Душанба шаҳрига учиб кетдилар. Ёш кемасозлар Тожикистон пойтахтида бўладиган зональ мусобақаларда иштирок этадилар.

СПОРТ ҲАНГОМАЛАРИ

ҚУВНОҚ СПОРТЧИ

Бельгиялик велосипедчи Клод Брекельтни радио комментаторлари жуда яхши кўришади. У ҳар галги интервьюдан кейин бирор ҳайвоннинг қилиғини қилиб беради. Гоҳ ит бўлиб вовулласа. гоҳ арслон бўлиб бўкиради, гоҳ эчки бўлиб маърайди. Бир сафар у ломмим демай, жим тураверди.

— Энди кимнинг қилиғини қилдингиз? — деб сўради комментатор ажабланиб.

Олтин балиқнинг, — деб ишшайиб қўйди Клод.

ҚЎШИМЧАСИГА КОФЕ

— Ташвишланманг, хоним, — деди ўғри. Портсмутдаги кафега кириб. унинг бекасига тўппонча ўқталаркан. Ўғри шундай дедида, кассадаги пулларни бамайлихотир чўнтакка ураверди.

— Сиз ҳам ташвишланманг, жоним, — деди кафе бекаси ва бирдан дзю-до усулини қўллаб, ўғрини чархпалак қилиб ташлади.

Бека шундан кейин ҳам ўз ғалабасига ишонч ҳосил қилмай, чалқанча тушиб ётган ўғрининг устидан бир чойнак қайноқ кофе қуйиб юборди. Ўғри чинқирганча жуфтакни ростлаб қолди.

ИШҚИБОЗНИНГ ОШНАСИ

Футбол ўйинига кириш иштиёқи ишқибозлардан айёрлик қилишни ҳам талаб этади. Шотландиядаги Абердин шаҳрида футбол ишқибозлари стадионга кириш учун итни ишга солдилар. Бир ишқибознинг акаси ити билан ичкарига кириб. ўрнашиб олди-да. кейин абонементини итнинг бўйнига кистириб. ташқарига чиқариб юборди. Бироздан сўнг ит билан бирга унинг укаси ҳам стадионга кириб келди. Контролёрлар итни стадионга тез-тез кириб чиқиб турганидан шубҳаланишади-да. уни тутиб олишади. Текшириб кўришса, унинг бўйнига абонемент қистириб қўйилган экан.

ВИСКИ ВА РЕГБИДАН КЕЙИН

Бир куни халқаро футбол федерациясининг президенти Стенли Роуздан шундай деб сўраб қолишди:

— Нима учун халқаро федерацияга Буюк Британияда тўрт ассоциация — Англия, Уэльс, Шимолий Ирландия ва Шотландия киради?

— Бунинг нимасидан ажабланасиз, — деди Роуз. — Ирландия ва Уэльсда ҳеч бир тузукроқ команда тузиша олмаяпти. Шотландияда бўлса футбол виски ва регбидан кейин учинчи ўринда туради.

СПОРТ ОЛАМИДА

СССР, ГДР, Ирландия, Польша, Румыния, Болгария, Франция, Югославия ва Уэльс миллий бокс федерациялари Европа кубоги мусобақаларида иштирок этиш истагини билдирдилар. Бу мусобақаларда ҳар бир мамлакат терма командаси боксчилари 21 ёшдан ошмаган бўлиши шарт.

Шунингдек Италия, ГФР ва Шотландия терма командаларининг ҳам учрашувда қатнашиши кутилмоқда.

Бу мусобақалар кузда бошланади.

* * *

Бухарест шаҳрида ўтказилган халқаро традицион мусобақаларда Совет Иттифоқининг мерганлари яна биринчи ўринга кўтарилдилар. «Динамо» спорт жамиятлари спортчиларидан ташкил топган ва фақатгина социалистик мамлакат динамочилари ўртасида ўтказилган бу мусобақада мамлакатимиз мерганлари 12 та машқлардан умумкоманда ҳисобида 8 та ва шахсий биринчилик мусобақаларида 5 та олтин медални қўлга киритдилар. Иттифоқимиз спортчилари бронза ва кумуш медалларнинг ҳам эгаси бўлдилар.

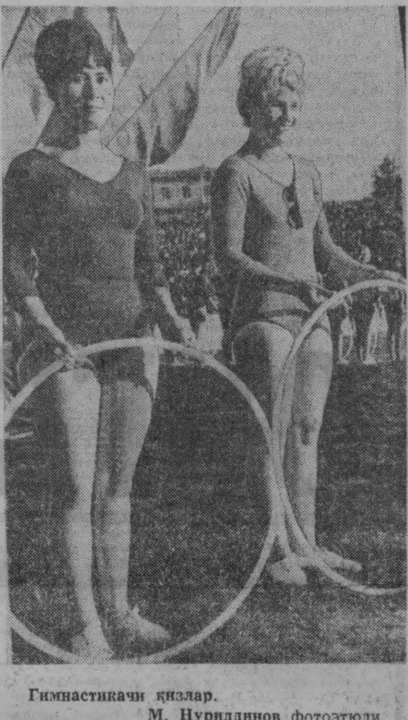

Гимнастикачи қизлар.

М. Нуриддинов фотоэтюди.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

19 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 Рус халқ куйлари.
18.30 Республика халқ ҳофизларининг концерти.
19.20 Қозоқ куйлари.
20.00 Лирика кечаси.
20.45 «Машинасозлар янги марраларни эгалламоқдалар» деган репортаж (ўзбекча).
21.25 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 «Октябрь ва жаҳон» деган эшиттириш.
22.10 Рақс куйлари.
22.40 «ПОЭЗИЯ КЕЧАСИ». Эркин Воҳидов ғазаллари (ўзбекча).
23.20 Дам олиш концерти.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 К. Паустовский. «Жулдур шинелли киши» (ўзбекча).
19.30 «Бухарестдан гапирамиз» деган музикали эшиттириш.
20.10 Қўшиқлар ва романслар.
20.50 «Дўстларимиз ҳузурида». Белоруссия радиосининг эшиттириши (ўзбекча).
21.00 Тожик классик куйлари.
21.30 Корейс куйларидан концерт.

20 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 Ўзбек куйларидан концерт.
8.25 Эстрада артистларининг концерти.
9.30 Х. Раҳимов. «Ешлик» симфоник поэмаси.
9.45 «Жаҳон бир ҳафта ичида» деган суҳбат (тожикча).
10.30 Халқ куйлари.
11.10 Иқтисод фанлари доктори С. Хўжаевнинг «Ўзбекистонда транспортнинг ривожланиши» деган суҳбати (ўзбекча).
11.25 П. И. Чайковскийнинг «Шелкунчик» балети ҳақида суҳбатли концерт.
12.15 Концерт.
12.50 «Сусамир». Қирғизистон радиосининг эшиттириши (русча).
13.30 Совет Иттифоқи халқлари куйлари.
16.10 «ЙИЛЛАР ВА ҚЎШИҚЛАР». Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ.
18.10 «ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ» (ўзбекча)
18.30 Шўх концерт.
19.20 Татар куйлари.
20.00 «Октябрь» радиостанциясининг программаси (русча).
20.30 Янги Тошкентни қураётганлар учун концерт.
21.25 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 «Қардош социалистик мамлакатларда» (ўзбекча).
22.10 Жонажон ўлкамизни куйлаймиз.
22.40 Китоб токчасида (русча).
23.00 Футбол. «ЗАРЯ» (Луганск) — «ПАХТАКОР». Луганск шаҳридан олиб эшиттирилади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 «Шаҳарлар ҳақида қўшиқлар» деган музикали-адабий композиция.
13.00 «Тошкент бунёдкорлари, сизлар учун» деган эшиттириш (русча).
19.00 «Ёшлар ижоди» (ўзбекча).
19.30 Чет эл композиторларининг камер куйлари.
20.10 Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.
20.50 «Сиҳат-саломатликни кўзлаб» деган эшиттириш (русча).
21.00 Композитор З. Шоҳидий асарларидан концерт (тожикча).
21.30 Эстрада концерти.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

16.00 Ҳамза номли театрнинг «БОЙ ИЛА ХИЗМАТЧИ» спектаклининг монтажи.

Телевидение

19 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
(3-канал)
Ўзбек тилида:

18.00 Телевизион янгиликлар.
18.20 «ЮЛДУЗЧА». Телевизион журнал.
18.55 «Шамолдан тез учар». Илмий оммабоп фильм.
19.05 «Ноз-неъмат бунёдкори». Сабзавоткорлар учун эшиттиришлар программаси.
19.20 Ўрта Осиё республикалари санъат усталарининг концерти.
20.00 Рус тилида телевизион янгиликлар.
20.15 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.20 Интервидение. «Интернационалистлар». Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига бағишланган эшиттириш.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 Музикали маяк.
21.30 Қишлоқ янгиликлари.
22.00 Футбол бўйича СССР биринчилиги учун. «СПАРТАК» (Москва) — «ДИНАМО» (Тбилиси). Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
23.45 Москвада Қозоғистон ССР ҳафталиги. Олмаота телевидение студиясининг эшиттиришлари.
02.00 СССР халқларининг спартакиада кундалиги.
02.15 Москвадан олиб кўрсатиладиган эшиттиришларнинг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
(5-канал)

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Рус тилида:

18.00 Болалар учун. «Айикча ва дарёда яшовчи жониворлар» деган мультфильм.
18.20 «Рампа нурлари». Ёш томошабинлар театридан репортаж олиб кўрсатилади.

Ўзбек тилида:

20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 «ОКТЯБРЬ» программаси. «СССРда социализмнинг ғалабаси».
20.40 Я. Қурбонов. «Гул ва тикан». Адабий эшиттириш.
20.55 Қувноқ куйлар ва ҳангомалар.
21.35 «БАЛАНДЛИК». Бадиий фильм.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
(9-канал)
Рус тилида:

18.00 Болалар учун. «Ҳайвонларни ўргатувчи». Кинофильм
18.10 «Асл чўян». Ҳужжатли фильм.
18.30 «Дон қўшиқлари». Телефильм.
19.05 СССР халқларининг спартакиада кундалиги.
19.25 ЛА СКАЛА театри солистларининг концерти.
20.40 «МУСАФФО КЎЛЛАР». Бадиий фильм.

20 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
(3-канал)

18.00 Ярим аср йилномаси. Фрунзе телевидение студиясининг телевизион фестивали.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
(5-канал)

ЎҚУВ ЭШИТТИРИШЛАРИ ПРОГРАММАСИ
Ўзбек тилида:

16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 Физика. «Ёруғликнинг қайтиш ва синиш қонунлари».
18.05 Химия. «Органик бирикмалар».
18.40 Математика. «Учбурчакларни ечиш».

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Ўқувчилар учун. «Ўнинчи Бутуниттифоқ ўқувчилар спартакиадаси ҳақида репортаж». Ленинград шаҳридан олиб кўрсатилади.
20.30 «Инсон ва табиат».
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.10 Жаҳон бир кунда.
21.40 О. Окулевич. «Жордано Бруно». Ленинград шаҳридан спектакль олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
00.35 Москвада Қозоғистон ССР ҳафталиги. «Қозоғистон маданияти».
01.00 Москва халқаро кинофестивалининг якунлари.
02.00 СССР халқларининг спартакиада кундалиги.
02.15 Москвадан олиб кўрсатиладиган эшиттиришларнинг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
(9-канал)
Рус тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси
18.00 Болалар учун.
18.10 Телевизион янгиликлар.
18.25 «Париж — Москва». Ҳужжатли фильм.
18.45 Қурилишдаги янгиликлар.
19.10 «Хизматкор». Телевизион бадиий фильм.

Ўзбек тилида:

20.10 Телевизион янгиликлар.
20.25 «Давлат мукофотига номзодлар». Б. А. Кибрик.
20.50 «ТОҒ ҚАСОСКОРЛАРИ». Бадиий фильмнинг иккинчи серияси.

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 20 VII да Катта концерт, 21 VII да Кимга тўй, кимга аза.

Кино театрларда

19 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Гайдуклар — «ЎЗБЕКИСТОН». НАВОИЙ номли, «ЧАЙКА». САНЪАТ САРОЙИ. «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).
Чангда қолган гул — (кеч соат 9.00 да). Кул (кеч 6 да) — «МОСКВА».
Энди ҳукмингни чиқар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).
Подшо ва генерал — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

ЁЗГИ БИНОДА

Гайдуклар — НАВОИЙ номли.
Соҳибжамол чўпон — «РАКЕТА».

20 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Гайдуклар — «ЧАЙКА». «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», САНЪАТ САРОЙИ, «ДРУЖБА», «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).
Энди ҳукмингни чиқар... — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кеч соат 8.20 минутда ва 10.00 да).
Чангда қолган гул (кундуз 12 ва кеч соат 6.00 да), Кул (кундуз 3 ва кеч соат 9.00 да) — «МОСКВА».
Подшо ва генерал — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).
Яна барҳаёт — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 9.15 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

Гайдуклар — «ФЕСТИВАЛЬ». НАВОИЙ номли.
Қўнимсиз киши — «РАКЕТА».
Соҳибжамол чўпон — ТЕЛЬМАН номли.
Кичик қочоқ — «ВАТАН».

«ВОСТОКПОДЗЕМСТРОЙ» ЕР ОСТИ ҚУРИЛИШ ПОЕЗДИГА

тоғ инженери ёки техник, маркшейдер (участка маркшейдри лавозимига), ер ости электр слесарлари, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент — ГСП, Чемпион кўчаси, 105 уй, кадрлар бўлими.

Тошкент шаҳар Чилонзор районидаги 90 сон ўрта мактаб томонидан ИСМАТУЛЛАЕВ Қудратилла номига берилган 239987 номерли йўқолган етуклик аттестати.

БЕКОР ҚИЛИНСИН

«ТАШЛИМВОДТОРГ»га бухгалтерлар, катта бухгалтерлар, секретарь-машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси 43 уй. (7, 9, 11, 14 трамвайларнинг; 3, 18, 23, 26 автобусларнинг «Киров боғи» тўхташ жойи) кадрлар бўлими.

В. С. МИТРОФАНОВ НОМЛИ СУВ СПОРТИ САРОЙИ

«Соғлиқ» группаси учун июль ойида 6—14 ёшдаги ва ундан катта ёшдаги болалар абонементларини сота бошлайди.

Абонементнинг 12 машғулоти учун ойлик баҳоси 2 сўм 40 тийин, катталар учун эса 6 сўм.

Абонементлар врачлар берган саломатлик тўғрисидаги справкалар бўйича, 3х4 сантиметр ҳажмдаги фотосурат бўйича берилади.

Машғулотлар душанба, чоршанба, жума ёки сейшанба, пайшанба, шанба кунлари бўлади.

Абонемент эгалари ҳоҳлаган соатларда шуғулланишлари мумкин.

Якшанба кунлари қатнашиш учун ҳам абонемент билетлари сотилади. Баҳоси 2 сўм.

Машғулотлар юксак санитария-гигиена ва ҳарорат режимларига риоя қилинган ҳолда, кишининг соғлиғини мустаҳкамлаш мақсадида методик асосда мутахассис тренерлар раҳбарлигида олиб борилади. Сузишни билмайдиганлар ўргатилади. Машғулотлар планида истаганларга сузишнинг спорт усуллари ҳам ўргатилади. Кейинги даврлар учун абонемент ҳар ойнинг 15 числосида сотилади.

Касса ҳар куни соат 4 дан 9 гача якшанба кунлари эса 10 дан 1 гача очиқ.

Справкалар учун В-31-146 телефон номери орқали қўнғироқ қилиш мумкин.

Туркистон шаҳар, Чимкент областидаги 388 сон ўрта мактаб томонидан Т. Ю. ҲАСАНОВА номига берилган 002645 номерли йўқолган етуклик аттестати

БЕКОР ҚИЛИНСИН

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ●

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 БЕТ

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси. 15-уй,

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — В3.02.49 дан В3-02.58 гача, редактор ўринбосарлари — В3.29.33, В3-29.09; масъул секретарлар — В3_27-22; партия. совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3.27.03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3.29.55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29.70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3.27-57; ахборот бўлими — В3.65.57; эълонлар бўлими — В3-81.42.

Р. 06505. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2961.